

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Mgr. Michaela Procházková

2014

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra výchovy ke zdraví

Aktivizační metody ve výuce cizího jazyka za pomoci psychomotorických
cvičení u cílové skupiny
Bakalářská práce

Autor: Mgr. Michaela Procházková

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Výchova ke zdraví

Vedoucí práce: Mgr. Michaela Pospíšilová

Rok odevzdání: 2014

University of South Bohemia
Faculty of Education
Department of Health Education

Activation methods in teaching foreign language with the help of
psychomotor exercises in the targeted group
Bachelor Thesis

Author: Mgr. Michaela Procházková
Study programme: Specialization in Education
Field of study: Education for Health
Supervisor: Mgr. Michaela Pospíšilová
Date of presentation: 2014

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum: 23. 6. 2014

.....

Mgr. Michaela Procházková

Poděkování:

Děkuji Mgr. Michaele Pospíšilové za odborné vedení, cenné rady a ochotu při vypracování bakalářské práce.

Jméno a příjmení autora: Mgr. Michaela Procházková

Název bakalářské práce: Aktivizační metody ve výuce cizího jazyka za pomoci psychomotorických cvičení u cílové skupiny

Pracoviště: Katedra výchovy ke zdraví, Pedagogická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Michaela Pospíšilová

Rok obhajoby bakalářské práce: 2014

Abstrakt:

Předkládaná práce monitoruje z odborného hlediska využití aktivizačních metod ve výuce cizího jazyka (němčiny) u vybrané skupiny dospělých jedinců. Součástí práce je sestavení souboru psychomotorických cvičení použitelných ve výuce cizích jazyků. Cílem práce bylo prokázat, že psychomotorická cvičení jsou navzdory všeobecnému úzu vhodná nejen pro malé děti, ale i pro dospělé, a že je lze využít i v takto specifické výuce. Z výsledků vyplývá, že využití těchto psychomotorických cvičení nelze doporučit plošně každému. Jejich aplikace je náročná a klade velké nároky na všechny zúčastněné, hlavně na postavu učitele. Tato práce ale dokazuje, že pohybový prvek ve výuce cizího jazyka je zajímavý a přínosný. Na pozadí klasické výuky cizího jazyka, která je u nás obvyklá, je aplikace psychomotoriky vítaným zpestřením a doplněním.

Klíčová slova: psychomotorika, psychomotorická cvičení, edukační činnost, výuka cizího jazyka, pohybový prvek ve výuce.

Name and Surname: Mgr. Michaela Procházková

Title of Bachelor Thesis: Activation methods in teaching foreign language with the help of psychomotor exercises in the targeted group

Department: Health Education, Faculty of Education, University of South Bohemia in České Budějovice

Supervisor: Mgr. Michaela Pospíšilová

The year of presentation: 2014

Abstract:

The presented thesis describes the application of activation methods in teaching foreign language (German) in the targeted group of adult individuals. One part of the thesis is a compilation of psychomotor exercises which are applicable to the teaching of foreign languages. The target of the thesis is to prove that the psychomotor exercises are, in spite of the general usage, suitable for not only small children but also adult people, and that they are applicable also in these specific lessons. From the results emerges that the application of the psychomotor exercises cannot be recommended to everybody. Their application is demanding and places demands on everybody taking part of, and primarily on the teacher. This thesis demonstrates that the motoric element in the foreign language teaching is interesting and helpful. Compared with the classic teaching of the foreign languages, which is common in the Czech Republic, is the application of psychomotor activity a welcomed diversification and compilation.

Keywords: psychomotor activity, psychomotor exercises, education activity, teaching of foreign language, motoric element in the lesson.

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Teoretická část	11
2.1.	Definování základních pojmů.....	11
2.1.1.	<i>Psychomotorika</i>	11
2.1.2.	<i>Hra v psychomotorice</i>	12
2.1.3.	<i>Vznik a vývoj psychomotoriky</i>	14
2.1.4.	<i>Cíle a úkoly psychomotoriky</i>	14
2.1.5.	<i>Pohyb a učení</i>	15
2.1.6.	<i>Učení a jeho průběh</i>	17
2.1.7.	<i>Psychomotorické hry</i>	17
2.2.	Jazyk	18
2.2.1.	<i>Jazyk a společnost</i>	18
2.2.2.	<i>Cizí jazyk</i>	18
2.2.3.	<i>Postavení němčiny v českých základních školách</i>	19
2.2.4.	<i>Cíle cizojazyčného vyučování</i>	19
2.2.5.	<i>Metody výuky cizích jazyků</i>	20
2.2.6.	<i>Nácvik slovní zásoby</i>	22
2.2.7.	<i>Využití pohybových prvků a jazykových her ve výuce cizích jazyků</i>	23
3	Metodologie	25
3.1.	Cíl práce.....	25
3.2.	Úkoly práce.....	25
3.3.	Výzkumné předpoklady.....	25
4	Metodika	27
4.1.	Použité metody	27
4.2.	Charakteristika skupiny	27

4.3.	Organizace výzkumného šetření.....	28
4.4.	Diagnostické metody	28
4.5.	Popis aktivizačního programu	29
5	Vyhodnocení výzkumného šetření.....	45
5.1.	Ověření výzkumných předpokladů:.....	45
6	Diskuze.....	50
7	Závěr	51
	Přílohy.....	53
	Literární zdroje:	57
	Internetové zdroje:	59

1 ÚVOD

Již od sametové revoluce převládá neustálá diskuze o tom, že naši studenti by měli být vybaveni znalostmi cizího jazyka. Záměrně píš jazyka, nikoli jazyků, protože se našemu školství obecně v tomto směru nedaří. Vyučuji dva cizí jazyky a upřímně řečeno, situace je horší a horší. Studenti přichází ze středních nejen nevybaveni, ale ještě navyklí na pasivní způsob výuky, je velmi těžké je „rozmluvit“. Proto jsem se uchýlila k různým cvičením a „fintám“, abych studenty přiměla k aktivnějšímu přístupu v hodině. Ve své práci bych ráda čtenářům za pomoci odborné literatury přiblížila specifika a význam výuky cizích jazyků, na druhou stranu tyto metody nejsou vhodné pro každého učitele, jsou velmi pracné a vyžadují stoprocentní nasazení učitele v hodině, což často vzhledem k vytíženosti pedagogických sborů, není možné. Věřím, že výuka cizího jazyka trochu jiným způsobem, kdy jsou nuceni i se trochu hýbat, může vést k lepším studijním výsledkům. Samozřejmě čím dříve se s pohybem a výukou cizích jazyků začíná, jsou výsledky lepší. Já jsem se zaměřila na skupinu studentů JČU, kteří jsou již ovlivněni výukou na základní nebo střední škole. V teoretické části své práce se budu věnovat problematice výuky německého jazyka u dospělých, přiblížím některé principy důležité v tomto procesu učení. Pokusím se také vysvětlit význam psychomotoriky ve výuce. Ve své práci budu hledat důkazy a fakta potvrzující, že pohyb a učení spolu velmi úzce souvisí a že i výchova ke zdraví může být podstatnou součástí výuky cizího jazyka, že by mohla výuku značně oživit. Ráda bych se ve své práci podělila o zkušenosti, které jsem získala při mnohaleté výuce cizích jazyků a ráda bych poukázala na široké možnosti využití pohybu ve výuce cizího jazyka, která by měla být i zábavou a prostorem pro rozvíjení sociálních vazeb a vzájemné spolupráce. Věřím, že ani v době počítačů a moderních technologií nic nenahradí přímý kontakt studentů s učitelem, který jim se zaujetím předává své znalosti. Skupinou, která se stala předmětem mého zkoumání, jsou studenti Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity. Jsou to výplody našeho středního školství a zároveň ještě nejsou zcela zralí, aby na vlastní kůži pocítili, že znalost jazyků je důležitá, třeba na trhu práce nebo již v zaměstnání. Ve chvíli, kdy změní svůj životní styl, přestěhují se od rodičů a postaví se na vlastní nohy, jejich motivace se většinou od základu mění.

V praktické části práce vyhodnotím krátký dotazník, vytvořím sborník psychomotorických her a cvičení, které ověřím v praxi, a následně vyhodnotím výsledky

pozorování. Tematické okruhy k výuce zpracuji tak, aby byly použitelné i pro jiné učitele německého nebo jiného jazyka, i když, jak jsem již uvedla, nelze tuto metodu doporučit každému.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1. Definování základních pojmů

Je důležité definovat základní pojmy, které úzce souvisí s prací a jsou tedy podstatné. V této kapitole budou specifikovány pojmy jako vzdělávání, jazyk, jazykové vzdělávání, psychomotorika. Myslím, že tyto pojmy spolu úzce souvisí stejně jako pohyb a řeč sama. Právě při používání jazyka musíme zvládat specifické motorické dovednosti.

2.1.1. Psychomotorika

Psychomotorika propojuje psychiku (duševní procesy) a motoriku (tělesné procesy, pohyb). Tento proces je v těsném vzájemném vztah, to je možno pozorovat na každém studentovi.

Adamírová et al (2010) popisuje psychomotoriku jako „holistický pohled na člověka, který vyjadřuje jednotu těla, duše a vědomí, mnohostranné vztahy mezi poznáním, emocemi, pohybem a jejich vliv na vývoj kompetencí a chování jednatelce v psychosociálním kontextu. Podporuje oblast tělesnou, psychickou, sociální, a to ve vztahu s materiálním a sociálním prostředím“.

Blahutková (2009) charakterizuje psychomotoriku jako tzv. výchovu pohybem, která by měla být za každých okolností cílená a odpovědná, ale zároveň hravá a zábavná, podporující tvořivost, a také samostatnost.

To znamená, že psychomotoriku není důležitá pouze tělesná zdatnost jedince a rozvoj jeho pohybových schopností, ale zároveň respektuje osobnost a individualitu každého z nás koncentruje se i na psychickou a společenskou složku. Je nutno, aby se přihlíželo k pohybovým schopnostem individua, k jeho psychickým vlastnostem i k tomu, jaké vztahy má k jiným lidem.

Szabová (1999) tvrdí, že jednotlivé součásti psychomotoriky se navzájem prolínají:

- **Neuromotorika** – výkonná složka, patří sem oblast hrubé i jemné motoriky, koordinace pohybů, celkové tělesné schéma, orientace v prostoru a rovnováha.
- **Senzomotorika** – určitý proces, který spojuje smysly (hmat, čich, chuť, zrak, sluch) a motoriku
- **Sociomotorika** – oblast, kterou lze charakterizovat jako motorickou reakci jednotlivce na podněty ze sociální sféry – v rodině, ve škole, v zaměstnání, v různých charakteristických skupinách a ve společnosti jako takové.

Szábová klade důraz na toto dělení hlavně v raném věku, kdy je toto rozdělení více patrné. V pozdějším věku se tyto oblasti stále více prolínají a také se navzájem velmi ovlivňují.

V tomto případě bylo velmi důležité respektovat i pocity zúčastněných, které také patří do psychomotoriky. Studenti, kteří prošli naším školstvím, bohužel zcela odbourali „pohybovou“ složku při učení, bylo jim velmi zatěžko se i jen zvednout z lavice, natož se aktivněji pohybovat. Přitom je všeobecně známé, že ve zdravém těle je zdravý duch a že duše tvoří jednotu s tělem. My jsme se ve výchově našich dětí a mládeže dostali úplně jinam, než bychom se dostat měli. Pohyb se stává všeobecným strašákem.

Hermová (1994) píše, že psychomotorika poukazuje na úzké spojení psýché (duševní procesů) a motoriky (tělesných procesů), „tuto vzájemnou závislost můžeme pozorovat na sobě nebo na druhých lidech“.

Věkové rozpětí skupiny psychomotoriky je v podstatě od nejtělejšího věku až po vysoký věk (TÓTHOVÁ, 2005) člověka.

2.1.2. Hra v psychomotorice

Psychofyziologický stav se podle Mužika snaží vyladit psychomotorika prostřednictvím her. Psychomotorika je formou aktivního odpočinku, procesem regenerace a vhodnou činností ke kompenzování duševní námahy.

Psychomotorickými hrami se také zabývá Blahutková a říká, že se odlišují od ostatních her především využitím netradičních pomůcek a dále tím, že zde nejsou vítězové ani poražení. Napomáhají při zvládnutí obtížných situací a při hledání cest k problémovým studentům.

Ve školní praxi můžeme psychomotorické činnosti zařadit do různých výukových předmětů, které vyžadují spolupráci studentů nebo rozvoj komunikačních dovedností. Můžeme je využít ve všech částech hodiny.

Psychomotorické činnosti pomáhají ve škole aktivizovat studenty, zjednodušit získávání poznatků a průběh učení. Dalším způsobem jak zařadit do výuky více pohybu je multisenzorický přístup.

Multisenzorický přístup se v poslední době stává populárnějším a oblíbenějším ve školách. Podporuje získávání poznatků více smysly, snaží se co nejvíce aktivovat studenta a tím usnadnit proces učení.

Multisenzorické učení je podle Janíkové mentální proces, při kterém student přijímá informace všemi smysly (vizuálně, auditivně, hapticky, motoricky i olfaktoricky). Pokud zapojíme více smyslů do výuky a aplikujeme nově získané poznatky do praxe, zvýšíme tím efektivitu učení. U tohoto způsobu učení se aktivizují představy jedince o barvách, tvarech, vůních, gestech, ale i melodiích a rytmech. Multisenzorické učení souvisí s činností paměti a emocionálním rozměrem učení. Snaží se o dosažení stálějšího upevnění nových informací v paměti zapojením co nejvíce smyslů.

Základní motto multisenzorického přístupu podle Zelinkové je: poslouchej, dívej se, říkej, napiš a ukaž. Multisenzorické učení umožňuje studentovi využít pro získávání informací ten smysl, který je nejvíce rozvinut. Spojuje zrak (vizuální materiály, obrázky, barevná zvýraznění) a sluch. Hmat, kinestetické vnímání a motorika jsou využívány například při znázorňování významu slov pohybem. Student musí být u tohoto způsobu učení co nejvíce aktivní.

Multisenzorický přístup propojuje v studentových činnostech podle Bradforda řeč, vnímání obrázků, předmětů, prožívání konkrétních situací a pohybových reakcí. Čím více je zapojeno smyslů, tím je větší aktivizace odpovídajících částí mozku a jejich vzájemné ovlivňování a následně i větší šance na zapamatování nové informace. Multisenzorický přístup k výuce pomáhá studentům eliminovat potíže s učením zapříčiněné oslabením jednoho ze smyslů. Zrak využíváme ve škole především ke sledování grafů, obrázků a jiných vizuálních materiálů. Sluch k poslechu výkladu nebo nahrávek. Pokud mají studenti některý z těchto smyslů oslabený, může jim to způsobit problémy s učením. Díky multisenzorickému přístupu mohou získávat informace prostřednictvím všech smyslů a nemusí se spoléhat pouze na jeden.

Významem multisenzorického přístupu ve škole se zabývá Samsonová. Říká, že při osvojování jazyka u dětí mladšího školního věku hraje velkou roli tělo a smysly. Učitel by se měl snažit apelovat na všechny smysly, aby je studenti využívali pro pochopení sdělení. Například pokud učíme studenty slovo *weich* a současně vyvoláme představu pohlazením sametové látky, zapojíme tím paměť auditivní, vizuální, pohybovou i hmatovou. Kombinací smyslů povzbudíme řečové dovednosti studentů a rozšíříme pole jejich vnímání.

Multisenzorický přístup aktivizuje studenty zapojením co největšího počtu smyslů.

2.1.3. Vznik a vývoj psychomotoriky

Psychomotorika vznikla přibližně ve dvacátých letech minulého století ve Francii. Byla vyvinuta za pomoci francouzských lékařů, psychologů a sociologů pro účely léčebné tělesné výchovy. Nese v sobě tradiční prvky tělocviku, rytmiky, tance a pantomimy (Bernhard Accounturier).

Zhruba v polovině minulého století se začala uplatňovat v sousedním Západním Německu. Od té doby nabral její vývoj značných rozměrů, rozdělila se dokonce na dva směry, a to pedagogický a lékařský. K nám se dostala až po roce 1989 jako součást kinantropologie. V současnosti zažívá rozvoj v obou směrech. V každé zemi se samozřejmě realizuje v různé míře a také odlišnými způsoby. U nás, v Dánsku, Německu a dalších zemích se psychomotorika uplatňuje hlavně pedagogickým způsobem, to znamená, že se pracuje se skupinami cvičenců, klientů nebo studentů. Naopak v Portugalsku, Španělsku a ve Francii se pracuje většinou individuálně. V německém Marburgu (Hesensko) se konal v roce 1996 Evropský kongres psychomotoriky a při této příležitosti vznikla společnost Evropské fórum psychomotoriky. Ta má za úkol hledat společnou cestu pro tyto dva odlišné směry psychomotoriky a pak na základě kongresů umožňovat výměnu zkušeností mezi odborníky jednotlivých zemí.

U nás došlo k rozmachu psychomotoriky, jak jsem již uvedla shora, až po roce 1989. Velkou zásluhu na tom měli lektoři z Německa a Lucemburska, kteří vedli semináře, představili psychomotorické pomůcky i učební materiály, školili naše první lektory psychomotoriky (ADAMÍROVÁ, 2003).

2.1.4. Cíle a úkoly psychomotoriky

Za hlavní cíl psychomotoriky stanoví Adamírová (2003) snahu o harmonický rozvoj osobnosti, a to z hlediska psychického, fyzického i společenského. Na těch to základech by měl být jedinec schopen jednat tak, aby neztratil vlastní identitu.

Novotná (2009) považuje za částečný cíl psychomotoriky i to, aby člověk získal kladný vztah k pohybu, aby u něj byly odbourány určité bariéry a on se dokázal naučit zručnostem, které mu umožní vnímat pohyb jako něco pozitivního a zajímavého.

Tyto cíle jsou podobné jako ty, které uvádí Blahutková (2007) : Cílem psychomotoriky je: „bezděčné prožívání radosti z pohybu, ze hry a tělesných cvičení a vytvoření tzv. bio-psycho-socio-spirituální pohod člověka“.

Právě oblast bio-psycho-socio-spirituální pohody člověka je postavena na uspokojování jeho biologických potřeb, dále se také dotýká duševního klidu a pohody, neméně důležité je postavení jedince v kolektivu a ve společnosti. To vše by mělo vyústit v osobnostní růst a nalezení svého smyslu života.

Pro rozvoj vlastní zkušenosti je nezbytné získat z různých oblastí co nejvíce množství informací a zkušeností. Tyto poznatky nám dále pomohou vlastní osobnost dotvářet. Adamírová (2003) vymezuje tři hlavní oblasti, ve kterých může jedinec získat co nejvíce zkušeností:

- Oblast vlastního těla (osoby), vlastního „já“
- Oblast materiální (věcí a předmětů)
- Oblast společenskou

V osobní oblasti je základem získávání zkušeností o svém těle „z hlediska fyziologického, kognitivního a emocionálního a umět je využívat pro své sebepoznání, sebezdokonalování, ale i jednání.“ (ADAMÍROVÁ, 2003). Jedinec by měl mít dostatek informací o svém tělesném schématu, znát velikost těla a jeho částí, umět rozpoznat napětí a uvolnění, vnímat stabilitu a labilitu, být schopen vnímat a vyjadřovat city a pocity a v neposlední řadě koordinovat pohyby těla v prostoru. Jde o snahu poznat své vlastní „já“ a na základě těchto poznatků respektovat své tělo jako celek.

V oblasti materiální jsou člověku zprostředkovány informace okolního světa. Pokud jedinec dokonale zná své okolní prostředí, je pro něj pohyb a orientace v něm jednodušší. Získávání zkušeností z této oblasti nám umožňují naše smysly.

Pomocí pohybu dochází u jedince také k rozvoji v oblasti sociální. Je důležité poznat své společenské prostředí a „pomocí znalostí sebe sama se naučit poznávat druhé, rozumět jejich citům, pocitům, přáním, touhám i potřebám“ (ADAMÍROVÁ, 2003). Zvládnutí určitých dovedností z této oblasti nám pomáhá při komunikaci, budování vzájemné důvěry i při spolupráci.

„Cesta k prožitku může vést od hledání po nacházení sebe sama (často i od krizových situací) až k nalezení smyslu života tedy i pocitu štěstí“ (BLAHUTKOVÁ et al., 2005).

2.1.5. Pohyb a učení

„Pohyb slouží člověku a jeho existenci ve vztahu k vnějšmu světu. Ve vesmíru je každá forma života závislá na smysluplném pohybu, který má důsledky vysoce přesahující její vědomí“ (MOKRÁ, 2006, s. 11).

„Věda definuje učení jako proces, během něhož živočich mění své chování pod vlivem zkušenosti. Učení vyžaduje čas. Učení je aktivní proces. Učení je celoživotní fenomén, každý člověk e denně naučí něco nového. Dalo by se dokonce říci, že učení je znakem všeho živého“ (ZÄHME, 2005).

Helus (2009) tvrdí, že již v prenatálním období života jedince dochází u plodu k učení. Rozhodující význam při vývoji učení má přístup jedince k získávání zkušeností, k možnostem projevat se aktivně a důležitost podnětného prostředí. Díky rozmanitým typům a formám učení se postupně získané zkušenosti stávají jeho vnitřním bohatstvím. Uvedená tvrzení dokazují, že pohyb a učení jsou spojené nádoby a provázejí nás celým životem, byť existuje mnoho faktor, které nás v průběhu vývoje ovlivňují. Pohyb nás provází celým životem a je základem všech složek našeho zdraví, od početí do poslední chvíle. Pohyb nám pomáhá zvládat všechny životní situace. Naše společnost se bude muset znovu naučit pohyb využívat a obecně se hýbat. Pokud se tak nestane, dnešní přetechnizovaný svět nás zcela pohltní.

Všechny živé organizmy mají společnou pohybovou zkušenost. Na počátku zplnění lidské bytosti stojí právě pohyb. Je prvním viditelným projevem zážitku světa a prvním jazykem. Pohyb je důležitý při vývoji mozku a nervového systému vyvíjejícího se dítěte. K posilování nervových spojení mezi tělem a mozkem napomáhají především opakované pohyby. Základem každého smyslového vjemu je právě pohyb. Pohyb je neoddělitelnou součástí našeho života (BLYTHE, 2012).

Pohyb je považován za základní projev života, to je pochopitelné, protože vše kolem nás je v neustálém pohybu a pohyb nás bezpochyby obklopuje. K biologickým potřebám každého jedince řadíme právě pohyb, který je úzce spjatý s tělesným, psychickým i sociálním vývojem. Pohyb každému z nás napomáhá při seznamování se s okolním prostředím, učí nás rozvíjet mezilidské vztahy, komunikovat a navazovat kontakty a mimo to nás učí ovládat své vlastní tělo. Za pomoci pohybu a již získaných zkušeností dokážeme řešit dané situace, volit vhodné postupy, rozvíjet představivost, paměť, myšlení a intelekt (DVOŘÁKOVÁ, 2009).

Maria Montessori (1998) považovala význam fyzické činnosti (pohybu) za nezbytný pro rozvoj psychiky každého jedince. Jeho růst závisí na psychických faktorech stejně jako fyzických. Pohyb má velký přínos pro rozvoj psychiky. Zvolená činnost má blahodárný vliv na fyzické zdraví, ale také se rozvíjí další vlastnosti, např. odvaha a sebedůvěra.

2.1.6. Učení a jeho průběh

Zelinková (2007) tvrdí, že učení není pouhé osvojování si informací nebo podání nějakého výkonu. Hlavním cílem učení je rozvoj poznání a současně zdokonalování mimopoznávacích funkcí, zejména prožívání, citů, motivace, socializace apod.

Učení jsou vlastně zkušenosti, které ukládáme do paměti. Je jich několik druhů:

- **Senzorická (smyslová) krátkodobá paměť** – pomáhá nám na krátkou chvíli zaznamenat fyzikální podněty jako například světlo (barvy), teplotu, tóny a jiné.
- **Krátkodobá paměť** – jedná se o krátkodobé zapamatování si něčeho, např. telefonního čísla do chvíle jeho navolení, z této paměti se významné informace přesouvají do dlouhodobé paměti.
- **Dlouhodobá paměť** – poslední stupeň, uchovává pamětní stopu neomezeně dlouho.

Informace lze po uvědomění přesunout z první fáze paměti až do té poslední. Je to však ovlivněno věkem a stupněm vývoje, v němž se jedinec nachází, a v neposlední řadě i jeho kognitivními schopnostmi. Schopnost zapamatovat si určité věci je pro nás velmi důležitá. Zároveň existuje **několik druhů učení**:

- **Klasické podmiňování** – přenos reakce způsobené podnětem na jiný podnět,
- **Operantní podmiňování** – je založené na důsledcích chování, jedná se o učení se signálům,
- **Učení nápodobou** (pozorováním),
- **Kognitivní učení** – je spojené s duševní činností a probíhá prostřednictvím vnímání, úsudku a kognitivního zpracování.

2.1.7. Psychomotorické hry

Obecná charakteristika zní, že jde o činnost jednoho či několika lidí, která nemusí mít konkrétní smysl, ale přitom má za cíl radost nebo relaxaci.

Hry mají silný emotivní účinek a staví nás do neobvyklých situací, ve kterých se odkrývají ty stránky osobnosti, které pořádně neznáme nebo dokonce o nich nevíme (BLAHUTKOVÁ, 2003).

Psychomotorické hry se od běžných her odlišují zejména použitím netradičních pomůcek, ale také tím, že není vítězů ani poražených. Vítězové jsou všichni, kteří se

těchto her zúčastní. Hry v psychomotorice řadíme podle různých kritérií, např. podle použitého nářadí nebo náčiní nebo podle oblasti vnímání: tělesné schéma, rovnováha, prostorová orientace, hmatové vnímání, optické vnímání, akustické vnímání (HERMOVÁ, 1994).

Mnoho her má v sobě ukrytý nácvik pohybu a také hmatového, sluchového, zrakového vnímání. Všechny hry, které jsou zprostředkovány přes pohyb a vnímání, se nazývají psychomotorické. Pohyb a vnímání hrají velkou roli v životě člověka.

2.2. Jazyk

Jazykem se lidský druh liší od ostatních druhů. Hlavní výhodou je možnost komunikace. Od pradávna umožňoval komunikovat s člověkem přítomným na stejném místě a v ten samý čas. V průběhu času však toto omezení jak prostorově, tak časově upadlo. Padly téměř všechny technické komunikační bariéry, takže pokud lidé chtějí komunikovat, již jim v tom čas ani místo nebrání. Jazyk a komunikace dnes hrají významnou roli ve vzdělávání.

Jazyk lze označit za základní prostředek lidské komunikace. Je to velice složitý systém jednotek, pravidel, modelů a konvenčních kolektivních norem, který je uložený v mozku a slouží k tvorbě promluv či textů, jež jsou hlavní náplní běžné komunikace. Jazyk je tedy základním lidským prostředkem ke komunikaci. Bez něj by společnost nemohla existovat, proto v ní má centrální povahu. Je znakem daného etnika, národa, rasy či skupiny. Rovněž je pro své nositele nástrojem, kterým si předávají své vědění, zákony, mýty, ale také domněnky (ČERMÁK, 1997).

2.2.1. Jazyk a společnost

Lze říci, že řeč je hlavním hnacím motorem fungování společnosti. Věda, která studuje četné aspekty vztahu mezi společnostmi a jazykem, se nazývá sociolingvistika.

Každý jazyk, nehledě na dobu a místo, kde se s ním mluví, je společenská instituce, bez níž je lidská společnost nemyslitelná. Osvojování si jazyka je výsledkem socializace a musí se při něm brát ohled i na psychologické faktory (SALZMAN, 1997).

2.2.2. Cizí jazyk

Jak jsem již uváděla dříve, znalost cizích jazyků nabývá stále větší důležitosti. Je třeba se učit cizí jazyky, abychom byli schopni komunikovat s lidmi v různých oblastech

mezinárodního jmění, ale také abychom porozuměli populaci, která mluví jiným jazykem, žije v jiné kultuře, sdílí jiné hodnoty apod. Učení se cizím jazykům nám tedy pomáhá odbourávat jazykové bariéry, překonávat a odstraňovat překážky v poznávání nových kultur a tradic.

2.2.3. Postavení němčiny v českých základních školách

Zájem o německý jazyk na českých školách v posledních letech výrazně klesl. Angličtina se stala cizím jazykem vyučovaným na téměř všech stupních základních a středních škol.

Studenti i studenti většinou volí jako první jazyk angličtinu, ale někdy se stane, že zvolí němčinu. K nejčastějším důvodům vedoucím k volbě prvního jazyka němčiny, patří geografická poloha České republiky a s tím související příležitost budoucího pracovního zařazení, především v příhraničních oblastech. Dalším důvodem pro volbu němčiny bývají obchodní a pracovní kontakty rodičů s firmami i lidmi z německy mluvících oblastí (PODRÁPSKÁ, 2008).

Přestože je dnes německý jazyk na základních školách v pozadí, patří ke světovým jazykům vedle angličtiny a francouzštiny, je třeba němčině věnovat pozornost. Anglický jazyk je sice jazykem světové komunikace, proto vytlačil němčinu, ale i přesto má nadále své nezastupitelné místo a zůstává stále vyučován.

2.2.4. Cíle cizojazyčného vyučování

Cíle cizího jazyka mají být především jasně formulované a dosažitelné. Určují průběh vyučování, znalosti a dovednosti, kterým by se studenti/studenti měli naučit.

Podle Podrápské jsou specifické cíle určeny tak, aby se od nich daly odvozovat obsahy a metody výuky cizích jazyků. V současném pojetí se cíle třídí podle tří hledisek. Společným znakem je požadavek formování interkulturní komunikace. Jedná se o cíle pragmatické, kognitivní a afektivní. Cílem počáteční výuky je vytvořit základy cizího jazyka tak, aby bylo možné je komunikativně využít. V oblasti kognitivních cílů se upřednostňuje vytváření specifických učebních návyků a technik. Afektivní cíle kladou důraz na rozvíjení tolerance, otevřenosti vůči cizímu světu a akceptování jiné kultury.

Cíl výuky je vedoucí didaktickou kategorií a základní normou celého vyučování. Zásadně určuje celý jeho průběh, vyjadřuje stav, ke kterému vyučování směřuje a představuje tak i normu k hodnocení jeho výsledků.

K hlavním cílům cizojazyčné výuky patří podle Janíkové dosažení komunikativní kompetence, rozvoj schopnosti efektivně se učit jazyku a uvažovat o vlastním učení. Komunikativní kompetence se vztahuje nejen k rozvoji poslechu s porozuměním a mluvního projevu, ale také k rozvoji čtení s porozuměním a psanému projevu. Mělo by být umožněno studentům, aby se naučili rozpoznat co je pro ně důležité, a aby si rozvinuli jazykové dovednosti.

Choděra rozlišuje cizojazyčné cíle jazykové, vzdělávací a výchovné. Základní je jazykový cíl, který bývá formulován v kategoriích řečových dovedností. Vzdělávací cíl chápeme hlavně jako způsob internalizace poznatků o jazyce a mimojazykových skutečností s jazykem spojených. Výchovný cíl spočívá především v rozvoji charakteru a morálně volních hodnot.

2.2.5. Metody výuky cizích jazyků

Pro úspěšné studium cizích jazyků jsou velmi významné metody užívané při výuce. Je důležité brát ohled na studenta/studenta a jeho potřeby.

Vědecky podložené metodické koncepce rozděluje Podrápská podle toho, zda daná koncepce využívá mateřštiny, nebo nevyužívá na monolingvální a bilingvální. Bilingvální metoda se projevuje především ve způsobu učitelovy práce s gramatickým učivem. Pokud učitel pracuje s novou gramatickou látkou v mateřštině, směřuje silněji k jejímu vysvětlování pomocí gramatických pravidel. Mezi nejvýznamnější jednojazyčné metody patří metoda přímá, audioorální a audiovizuální. Dvojazyčné metody můžeme rozdělit na metodu gramaticko-překladovou a metodu kognitivní. Na pomezí metod bilingvální a monolingválních se pohybují metody zprostředkovací, komunikativně pragmatická a komunikativní s interkulturní dimenzí.

Metoda gramaticko-překladová (die Gramatik-Übersetzungs-Methode) staví na znalostech tradiční gramatiky, která jazyk řadí do sklonných a nesklonných slovních druhů. Nejvíce používanými dovednostmi byly čtení s porozuměním a řízené psaní. Jazykové prostředky, se kterými tato metoda nejčastěji pracovala, byly gramatika, slovní zásoba a ortografie.

Pro gramaticko-překladovou metodu jsou důležité podle Janíkové tyto metodické principy:

- v centru stojí písemný projev,
- pravidla pro výstavbu jazyka se odvíjí od mateřské řeči,

- cílem je tvořit správně a přesně věty díky využití četných pravidel,
- k charakteristickým cvičením patří přeformulování vět podle formálních gramatických kategorií, překladová cvičení, doplňovací cvičení, převyprávění a psaní článků.

Metoda přímá (die Direkte Methode) je založena na přímém spojení mezi označovanou skutečností a jazykovým znakem. Hlavním prostředkem práce je lexikální osvojování názvů konkrétních předmětů. Používaná metodická řada otázek má stále stejnou podobu. Učitel: „Jak se jmenuje předmět, který vám ukazuji?“ Student: „To je ...“

Mezi metodické principy přímé metody patří upřednostňování mluvené řeči před psaným projevem, poslechu/mluvení před čtením/psaním. Výslovnostní cvičení jsou součástí jazykové výuky. Charakteristickým typem textu je dialog. Úzce souvisí s požadavkem názornosti (princip ukaž a pojmenuj). K typickým cvičením patří otázky a odpovědi, převyprávění, písňe, učení se zpaměti básní a hraní dialogů.

Metoda zprostředkovací (die Vermittelnde Methode) již aktivizuje studenty a slovní zásobu podává v kontextualizované podobě. Mluvnice je chápána jako jev přímo spjatý s lexikem a fonetikou.

Metoda audioorální (die Audioorale Methode) vychází z poslechu a následné ústní reprodukce. Podnítila vznik tzv. pattern drill – exercises vystavěný na poslechu audio nahrávky se stimulující větou a částečně imitativně pojaté odpovědi dítěte. Texty vycházejí z autentických situací a namluvili je rodilí mluvčí. Jako první metoda přináší do učebního procesu technické vybavení a princip trojtaktní nahrávky (podnět v podobě otázky určené k transformaci a vyslovené rodilým mluvčím, odpověď studenta v přestávce a zpětná vazba ve formě správného řešení). Kritika této metodě vytýká přetěžování mechanické paměti studenta v imitační fázi učení.

Audiolingvální metoda upřednostňuje ústní projev před písemným, poslech/mluvení před čtením/psaním. Je založena na poslechu jazykové nahrávky z každodenních situací a dialogů, kterou si student osvojuje napodobováním a opakováním. Důraz je kladen na výslovnostní cvičení a autenticitu nahrávek. K typickým cvičením patří pattern drill, nahrazovací cvičení a paměťová cvičení.

Metoda audiovizuální využívá ve vyučování prezentace vizuálních podnětů, které avizují obsah poslechového textu. Ve chvílích nácviku se student vrací k obrázkům a reaguje na ně podle vzorového textu, který se naučí zpaměti. V konečné fázi student

tvoří vlastní, podobný dialog, ale již bez vizuální opory. V popředí u této metody stojí poslech s porozuměním a ústní projev.

Metoda kognitivní (die kognitive Methode) je založena na kognitivní psychologii. Klade důraz na chvíle uvědomělého osvojování jazyka a odmítá názor, že je možné se naučit jazyku pouze mechanickým osvojováním verbálních návyků.

Metoda komunikativní (die kommunikative Methode) začleňuje do vyučování vzájemnou komunikaci studentů. Základním požadavkem je naučit studenty jednat adekvátně situaci. Výuku zaměřuje činnostně, orientuje se na potřeby studenta a uplatňuje diferenciovaný přístup (lekce jsou rozděleny na učivo základní, rozšiřující a doplňující).

Komunikativní metoda se orientuje na učební obsah a učební postupy. Aktivizuje studenty a ti se stávají partnery v procesu učení se. Snaží se o kreativní přístupy k jazyku. Hlavním cílem je rozvíjení všech čtyř dovedností (poslech, psaní, mluvení a čtení).

Metodické koncepce pomáhají vést ke konkrétnímu cíli. Slouží učitelům jako vhodné postupy pro praktickou výuku, které může opakovaně využívat. Do dnešní podoby se vyvíjely po desetiletí, ale žádná z nich není jedinou správnou a uznávanou metodou, kterou bychom měli používat. Na každého jedince může působit motivačně jiná metoda, proto je důležité najít koncepci, která dokáže vzbudit u studentů/studentů zájem a lepší výsledky.

2.2.6. Návik slovní zásoby

Z hlediska školní praxe se zabývá slovní zásobou Hendrich, říká, že je důležité vybrat si lexikální minimum, které je nezbytné pro dorozumění v základních hovorových situacích. Elementární lexikální minimum odpovídá cíli při vyučování na základní škole a zahrnuje přibližně 800 slov. Východiskem je účelnost a ekonomičnost, vychází se z frekvenčnosti slovní zásoby a závažnosti slova pro určitou tematiku.

Návik nové slovní zásoby rozebírá Beneš. Doporučuje nová slova uvádět v pořadí, které zajišťuje rostoucí možnost vyjadřování a porozumění. Při náviku nových slov by se měla věnovat pozornost především gramatickým slovům, protože jsou hůře odhadnutelná než substantiva. V praxi se člení proces osvojování slovní zásoby do několika etap: podání, uvědomění významu, uvědomělé zapamatování, upevnění a aktivizace. Pro trvalé zapamatování je podstatné účelné opakování slova v kontextu. Na

studenta by měli působit podněty vizuální, akustické a motorické. Student slovo slyší, vysloví, vidí napsané, čte a napíše.

Při osvojování slovní zásoby bychom měli podle Hendricha dbát na nácvik slova v kombinaci s výslovností, pravopisem, gramatickým fungováním a podání v živém kontextu.

Zelinková doporučuje při utváření slovní zásoby utvářet spojením mezi předmětem a výrazem v cizím jazyce bez vkládání českého ekvivalentu. Obejdeme tím potíže při vybavování si slov v mateřském jazyce, také doslovné překlady nepostihují vždy podstatu vyjádření.

Učební strategie vztahující se k osvojování jazyka rozděluje Janíková na:

- vztahující se k sémantizaci jazyka (překladová a bezpřekladová sémantizace)
- vztahující se k rozšiřování slovní zásoby
- vztahující se k učení slovní zásobě
- vztahující se ke komunikativnímu užívání lexika
- používané při odhadování významu slov
- zaměřené na práci s cizojazyčným slovníkem
- zaměřené na práci s počítačem při osvojování slovní zásoby

Záleží na každém pedagogovi, jak propojí učivo s konkrétními předměty a situacemi, aby docílil co nejefektivnější výuky a slovní zásoba byla osvojena aktivně. Jedním z vhodných způsobů, jak zvyšovat efektivitu v osvojování slovní zásoby je zapojit do výuky pohybové prvky.

2.2.7. Využití pohybových prvků a jazykových her ve výuce cizích jazyků

Pohybové prvky pomáhají aktivizovat studenty. Ani dospělý jedinec neudrží pozornost celou vyučovací hodinu. Díky vhodné motivaci a aktivizaci dosahují studenti lepších výsledků a výuka je pro ně zábavnější.

Dramatické, smyslové a pohybové hry napomáhají zvládnutí slovní zásoby a základů gramatiky spojením prožitku, pohybu a učení. Cizí jazyk doprovázený pohybem a spojením nové slovní zásoby s gesty rozvíjí paměť a přináší radost. V tradičním způsobu vyučování bývají často opomenuty pohybové hry, dramatizace, pantomima a další hry s možnostmi pohybového vyjádření.

Pokud ve výuce cizího jazyka využijeme jazykové hry, písně a říkadla, vytváříme tím přirozenější prostředí, i ostýchavější jedinci se při hrách projeví a reagují

bezprostředněji. Jazykové hry ve výuce bývají velmi oblíbeny a můžeme na nich cvičit spontánní reakce a formulace vlastních myšlenek. V jazykových hrách můžeme procvičovat jednotlivá slova, nebo mohou mít konverzační ráz. Zvláštní skupinu tvoří hry početní (spojené s počítáním), obrázkové (studenti hovoří o obrázcích) a pohybové (mluvené slovo je doprovázeno pohybem).

Dalším způsobem, jak studenty motivovat k pohybové aktivitě je hraní divadla. Podle Hanšpachové se při hraní učí mluvit a myslet prožíváním rolí. Učí se tak jazyk v přirozených situacích a beze stresu. Fráze divadelních postav si obvykle lépe pamatují, protože je propojují s pohybem, gesty, mimikou a zpěvem. Dramatická výchova v hodinách cizího jazyka rozvíjí pohybové citění a proces učení. Děti se uvolňují po pohybové stránce a pohyb je zde spojen s myšlením a řečí.

Preventivní opatření proti negativnímu vlivu statického sezení v lavicích spatřují především ve využití pohybu. V cizím jazyce je mnoho příležitostí k využití pohybových prvků, které pomáhají motivovat studenty a odbourávat stres z výuky. Cizí řeč doprovázená pohybem přináší radost i odreagování. Studenti si mohou nenásilně opakovat slovní zásobu a upevňovat nové vědomosti. Ani dospělí studenti neudrží dlouhodobě pozornost a nemohou tedy dlouho vykonávat stejnou činnost na 100%. Je třeba rozbít jednotvárné schéma hrou nebo jinou činností, aby se pro studenty stala výuka zajímavější a různorodější. Využitím pohybových prvků zapojíme do výuky více smyslů, máme proto větší šanci pozitivně ovlivnit zapamatování si nových poznatků.

3 METODOLOGIE

3.1. Cíl práce

Cílem mé bakalářské práce je zjištění vlivu psychomotorických cvičení na výuku cizího (německého) jazyka. Cílem je dokázat, že psychomotorická cvičení aktivizují studenty i psychicky a usnadňují osvojování cizího jazyka, dále pak definovat vzorovou hodinu a vyhodnotit cvičení, která byla použita s úspěchem a která nikoli.

3.2. Úkoly práce

- Vyhledání odborných literárních pramenů;
- Obsahová analýza českých i zahraničních publikačních zdrojů (odborné časopisy, knižní literatura, vědecké databáze);
- Na základě obsahové analýzy stanovení cíle a úkolů odborných otázek bakalářské práce;
- Vytvoření kontrolní a experimentální skupiny studentů,
- Vytvoření edukačního programu psychomotorických cvičení pro experimentální skupinu studentů,
- Utřídění a vyhodnocení dat zjištěných u kontrolní a experimentální skupiny;
- Diskuse;
- Stanovení závěrů;
- Doporučení do praxe.

3.3. Výzkumné předpoklady

Předpokládám, že níže uvedené otázky budou zodpovězeny na základě vyhodnocení získaných dat.

Výzkumné předpoklady:

- Předpokládám, že psychomotorická cvičení budou mít pozitivní vliv na osvojování cizího jazyka v experimentální skupině studentů.
- Předpokládám, že se experimentální skupina po úvodním ostychu naučí využívat těchto pro výuku jazyků nestandardních cvičení.
- Předpokládám, že znalosti získané na základě psychomotorických cvičení jsou trvalé / trvalejší než u klasického memorování nebo klasické výuky.

- Předpokládám, že slovní zásoba uvedená průřezově v dotazníku, bude studenty ovládána lépe, než na začátku výzkumu.

4 METODIKA

4.1. Použité metody

Moje bakalářská práce je složena z teoretické a z praktické části. V teoretické části jsem použila především metodu obsahové analýzy a následné syntézy odborných publikačních zdrojů. Pracovala jsem s publikacemi, které byly zaměřeny na psychomotoriku, na výuku jazyků, konkrétně němčiny a na lingvistiku.

V praktické části jsem pro získání relevantních dat vytvořila tři experimentální skupiny v počtu studentů 20, 20 a 20. Skupinám jsem předložila dotazník, který jsem jim předložila později ještě jednou, mimo zápočtový termín. Oba dotazníky jsem vyhodnotila za použití grafů. Skupiny jako takové jsem vyhodnotila na základě zúčastněného pozorování, protože jazyková pohotovost i chuť mluvit jsou velmi těžko měřitelný fenomén.

4.2. Charakteristika skupiny

Výzkumným souborem pro mou bakalářskou práci jsou studenti ve věku 19-20 let. Jsou to studenti Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity, kteří jsou mírně pokročilí, většinou mají za sebou jazykové vyučování na střední škole nebo odborné střední škole. Komunikovat neumí. Pokud mají říci o sobě pár vět, jejich slovní zásoba je slabá a chyby ve vyjadřování hrubé. Je to způsobeno všeobecným úpadkem zájmu o německý jazyk a obrovským rozvojem angličtiny, která na nás útočí ze všech stran. Učebnici na úrovni B1 Evropského referenčního rámce, kterou jsme původně používali, jsme museli vyměnit za jinou na úrovni A2/B1. Museli jsme tedy nutně zmírnit požadavky podle úrovně studentů, které vyučujeme. Nicméně si myslím, že mé snažení není marné, má smysl učit se němčinu, zvláště pokud žijeme nebo se pohybujeme na území Jižních Čech, které sousedí s německy mluvícími zeměmi. Také sama Jihočeská univerzita má v těchto zemích partnerské univerzity a studentům nabízí množství projektů, kterých se mohou zúčastnit.

4.3. Organizace výzkumného šetření

Výzkumné šetření probíhalo u studentů ve věku 19 až 20 let. Skupiny byly 3 po 20 studentech.

Pro studenty jsem aktivizační program, který byl sestaven z psychomotorických cvičení a který jsem aplikovala 1krát týdně v rozsahu vyučovací hodiny v délce 90 minut.

4.4. Diagnostické metody

Jako hlavní metodu pro sběr dat jsem si zvolila zúčastněné pozorování a jako vedlejší metodu test.

Podle Jorgense (in Hendl 2005) zúčastněné (participativní) pozorování patří mezi nejdůležitější metody kvalitativního výzkumu. Zúčastněným pozorováním lze zjistit, co se děje, kdo nebo co se účastní dění, kdy a kde se věci dějí, jak se objevují a proč zúčastněné pozorování je zvláště vhodné, jestliže:

- jev, který se bude zkoumat, je málo prozkoumaný
- existují velké rozdíly mezi pohledy členů a nečlenů sledované skupiny
- jev není přístupný pohledu osob mimo skupinu.

Pozorovatel nepůsobí jako pasivní registrátor dat, který stojí mimo předmětovou oblast, nýbrž se sám účastní dění v sociální situaci, v níž se předmět výzkumu objevuje.

V procesu zúčastněného pozorování musíme vykonat čtyři základní kroky:

1. Navázání kontaktu
2. Pozorování
3. Záznam dat
4. Závěr pozorování (HENDL, 2005)

Švaříček a Šedová at al. (2007) definují účastněné pozorování jako dlouhodobé, systematické a reflexivní sledování probíhajících aktivit přímo ve výzkumném terénu s cílem objevit a reprezentovat sociální život a proces. Účelem tedy není jen samo pozorování, ale také nalezené zprostředkovat čtenáři. Účelem pozorování je deskriptivně zachytit, co se děje, jak vypadá daná situace, umožňuje pochopit celý kontext, v kterém se situace odehrává, dovoluje badateli být otevřený vůči problémům a nespoléhat na

koncepty, které popisují daný jev v teoretické literatuře. Díky pozorování je vědec schopen zachytit rutinní situace.

Pro ověření mnou použitých cvičení jsem zvolila krátký dotazník, na který neměli studenti mnoho času. Šlo mi o první dojem a také o automatizované znalosti členů nebo slovíček (viz. Příloha č. 1).

Dotazník je jeden z nejpoužívanějších prostředků ke sběru informací. Formulace otázek jsou buď obecné, nebo konkrétní. Vyskytovat se mohou otázky přímé nebo nepřímé. Varianty odpovědí mohou být otevřené, uzavřené i polootevřené (HENDL, 2008).

4.5. Popis aktivizačního programu

V této kapitole rozeberu organizaci, strukturu a popis aktivizačního programu, jeho přípravu.

Příprava před samotnou hodinou:

- písemná příprava hodiny;
- příprava pomůcek a materiálů;
- příprava a úprava třídy.

Cíl lekce: Činnosti rozvíjí především dovednosti Sprechen a Lesen.

Hry nejsou vytvořeny ke konkrétní učebnici, ani ke konkrétnímu tématu. Zahrnují více témat, která jsou společná moderním učebnicím Evropského referenčního rámce. Činnosti jsou přizpůsobeny věku, v průběhu výuky jsem zjistila, že některé činnosti vhodné pro menší děti, dospělí studenti dělat nebudou (např. dotýkat se nosy, zouvat si boty apod.).

Ke každé hře je uveden seznam pomůcek, cíl hry, forma práce, časový odhad délky aktivity, procvičovaná slovní zásoba, řečové prostředky v německém jazyce, které využívá učitel při vysvětlování hry. Dále jsem popsala průběh aktivity a navrhla možné varianty.

Pomůcky: kartičky, provázky, šátky, CD přehrávač, novinové články, kolíčky

Doba trvání lekce: 90 minut

ÚVOD: Pozdrav (5 min.)

Icebreakres

Cíl: Studenti se postaví do řady.

Pomůcky: /

Organizační forma práce: skupinová výuka

Časový odhad: 15 minut

Slovní zásoba: Wie heißt du? Wann bist du geboren? Monate, Nummer, ABC. Ich wurde am Geboren. Ich heiße Komm vor mich, stell dich her....

Pokyny učitele: Finde deinen Platz in der Reihe! Finde deine Nachbarn! Sag, wie du heißt! Sag, wann du geboren bist! Stellt euch uns vor! Sprich nur Deutsch!

Popis activity: Studenti se postaví do řady. Volně se pohybují po třídě a pomocí otázek hledají zbytek své místo v řadě, nejprve spolustudenty se jménem dříve či později v abecedě, potom dříve či později narozené. Hra končí, když jsou studenti seřazeni.

Varianty: Pro ztížení lze studentům zavázat oči, aby museli opravdu mluvit německy. Můžeme přidat více informací (příjmení, bydliště...), pokud chceme, aby si studenti procvičili tvorbu otázek.

HLAVNÍ ČÁST:

Wer ist das?

Cíl: Student popíše základní údaje o sobě (jak se jmenuje, kde bydlí), používá základní slovní zásobu z tématu rodina.

Pomůcky: Kartičky s popisem rodin

Organizační forma práce: skupinová výuka

Časový odhad: 10 minut

Slovní zásoba: der Herr, die Frau, die Familie, der Bruder, die Schwester, Ich heiße.. Ich bin... Wir wohnen in... Wohnst du in...Bist du... Was machst du... Heißt du... Ich arbeite...

Pokyny učitele: Nimm eine Karte! Finde die anderen Familienmitglieder! Sag, wie du heißt! Wo wohnst du?Was machst du?Stellt euch uns vor! Was machst du? Zeig mit Hilfe der Pantomime!

Popis activity: Studenti dostanou lístečky s popisem, kdo jsou a odkud přicházejí (P 5). Volně se pohybují po třídě a pomocí otázek hledají zbytek své rodiny mezi spolustudenty. Přijdou ke spolustudentovi, představí se a zjišťují, jak se jmenuje

kamarád, odkud pochází a co dělá. Až se najde celá rodina, představí se ostatním. Vyprávějí, jak se jmenují a kde bydlí. Bydliště ukážou na mapě. Každý sám předvede pantomimicky svoje povolání a zbytek třídy se snaží uhodnout, o jakou činnost se jedná.

Varianty: Na lístečích může být slovní zásoba z různých okruhů, vzniknou skupiny podle společného tématu.

Můžeme přidat na lístky více informací (v jakém domě bydlí, oblíbené činnosti,...), pokud chceme, aby si studenti procvičili tvorbu otázek.

Die Zwillinge

Cíl: Student přeloží německé výrazy pro členy rodiny, názvy povolání nebo slavné osobnosti.

Pomůcky: kartičky s názvy rodinných příslušníků, povolání nebo slavných osobností.

Organizační forma práce: skupinová práce

Časový odhad: 15 minut

Slovní zásoba: der Bräutigam, die Braut, der Säugling, der Cousin, die Cousine, der Großvater, die Schwester, der Sänger, der Arzt, die Rechtsanwältin, der Bundeskanzler, die Lehrerin (dvojice)

Pokyny učitele: Nimm das Papier! Bildet die Gruppen zu viert! Macht die Paare! Verbinde die Augen! Geht vorsichtig zum Tuch!

Popis aktivity: Po třídě jsou rozmístěny papírky s německými názvy členů rodiny, vždy dva/čtyři výrazy patří k sobě. Studenti se snaží vytvořit skupinu nebo pár.

Varianty: Lze studentům zavázat oči.

Die Zeitungstitel/-artikel

Cíl: Studenti přiřazují titulky k novinovým článkům.

Pomůcky: kartičky s novinovými články a zvláště kartičky s nadpisy.

Organizační forma práce: skupinová práce

Časový odhad: 15 minut

Slovní zásoba: různá v závislosti na zvolených člancích

Pokyny učitele: Lest die Zeitungsartikel! Findet den entsprechenden Titel! Sprecht nur Deutsch!

Popis aktivity: Po třídě na lavicích jsou rozmístěny články a zvlášť odpovídající nadpisy. Studenti se snaží přiřadit k sobě správný článek a nadpis. Smí se radit ve skupinách (jen německy).

Varianty: Lze zadat jako soutěž mezi jednotlivými skupinami.

Der Satz

Cíl: Studenti rovnají přeházená slova ve větě.

Pomůcky: kartičky se slovy.

Organizační forma práce: skupinová práce

Časový odhad: 10 minut

Slovní zásoba: různá v závislosti na zvolené větě

Pokyny učitele: Lest die Wörter! Sprecht nur Deutsch! Ornet die Wörter richtig nebeneinander! Lest den Satz!

Popis aktivity: Po třídě na lavicích jsou rozmístěna slova věty. Studenti se snaží srovnat správnou větu. Smí se radit ve skupinách (jen německy).

Varianty: Lze zadat jako soutěž mezi jednotlivými skupinami.

Unruhiger Luftballon

Cíl: Studenti překládají (a automatizují si) v rychlosti slovíčka.

Pomůcky: balónek

Organizační forma práce: hromadná výuka

Časový odhad: 15 minut

Slovní zásoba: různá / lze zadat okruhy

Pokyny učitele: Sag das Wort! Wirf den Luftballon! Übersetze!

Popis aktivity: S balonkem můžeme procvičovat různé okruhy slovíček. Studenti zkouší udržet balónek co nejdéle ve vzduchu – jeden pínkne do balonku a řekne německé slovíčko. Druhý přispěchá k balonku, přeloží slovíčko a odrazí. Další hráč říká jiné slovíčko atd. Když někdo z hráčů nestihne včas do balonku pínknout nebo je překlad špatně, vypadává.

Varianty: Lze zadat i těžší okruhy slovíček.

Die Schlangen

Cíl: Studenti uspořádají slova z jednoho tematického okruhu do věty.

Pomůcky: prázdné karty, provázek a kolíčky.

Organizační forma práce: skupinová práce

Časový odhad: 10 minut

Slovní zásoba: různá / tematické okruhy

Pokyny učitele: Bildet den Satz aus den Wörtern! Häng den Satz auf die Leine. Schreib den Satz auf das Papier. Wechselt euch die Plätze! Lies die Sätze!

Popis aktivity: Studenti dostanou do skupiny čtyři provázky a kartičky. Skládají věty, na každý provázek složí jednu větu. Provázky propletou přes sebe a věty zapíší na papír. Skupiny si vymění místo. Vyluští, jaké věty vymyslela skupina před nimi. Pokusí se některá slova přehodit tak, aby věty stále dávaly smysl. Opět pozměněné věty zapíší na papír a vymění si místo s další skupinou. Až se skupina dostane znovu na své místo, přečte si, jaké věty vymysleli z jejich slov ostatní skupiny.

Varianty: Studentům lze některá slova zadat předem a oni je musí využít. Se správnou vzbou.

Ein freier Platz

Cíl: Studenti uvedou několik německých názvů jídel (alespoň 5).

Studenti si procvičí 4. pád u podstatných jmen označujících názvy jídel.

Pomůcky: Spínací špendlíky, prázdné listy papíru.

Organizační forma práce: hromadná výuka

Časový odhad: 5 minut

Slovní zásoba: der Apfel, die Birne, die Pflaume, die Kirsche, die Erdbeere, die Tomate, die Kartoffel, die Zitrone, die Orange, die Wassermelone, die Banane, Pommies, Kebab, Piza, salat, Hamburger, Spaghetti, Schnitzel,...

Pokyny učitele: Denk den Namen für das Essen aus! Schreib das auf das Papier! Klebe das Papier auf die Brust! Nehmt die Stühle! Bildet einen Kreis! Ein Stuhl bleibt frei. Sag: Ich mag Erdbeeren. Nimm einen freien Platz! Geh weiter!

Popis aktivity: Každý student si vymyslí název jakékoliv potraviny, napíše si ji na lístek a připevní na viditelné místo pomocí spínacího špendlíku. Potraviny by se neměly opakovat. Utvoří kruh s židlemi a jednu židli přidáme navíc, aby zůstala volná. Začne učitel, který se rozhlídne po kruhu a vybere si jednu potravinu, kterou chce mít vedle sebe. Řekne například: „*Ich mag Erdbeeren.*“ Student s touto potravinou se přesune na

volné místo, tím se uvolní jiné místo. Student, který má volné místo po pravici, si vybírá další potravinu. Pokračujeme, dokud se neprostřídají všichni.

Varianty: Rozdáme studentům potraviny sami, vždy budou mít dva studenti stejnou potravinu a připevní si je tak, aby na ně bylo dobře vidět. Na volné místo zavoláme jednu potravinu, ale budou mezi sebou soupeřit dva studenti, který z nich se posadí.

Nachsprechen

Cíl: Studenti opakují věty nebo příběh v němčině

Studenti si procvičí výslovnost a také krátkodobou paměť.

Pomůcky: CD přehrávač

Organizační forma práce: hromadná výuka

Časový odhad: 10 minut

Slovní zásoba: různá / podle tematických okruhů

Pokyny učitele: Höre zu! Wiederhole den Satz! Wiederhole das ganze Geschichte!

Popis aktivity: Každý student poslouchá text čtený rodilým mluvčím. Opakuje. Lze jim také zavázat oči, aby se zesílil sluchový vjem. Mohou se pohybovat po místnosti.

Varianty: Od opakování vět pokračujeme ke kratším příběhům, popř. delším příběhům.

ROZLOUČENÍ (5 min.)

Další psychomotorické hry, se kterými mám dobré zkušenosti:

Die Klamotten

Cíl: Studenti si procvičí slovní zásobu k tématu oblečení, zopakují si členy.

Pomůcky: Kartičky se slovní zásobou oblečení, pracovní listy s obrázky oblečení, lepidlo (lepící guma) na připevnění kartiček k pracovnímu listu.

Organizační forma výuky: skupinová výuka

Časový odhad: 15 minut

Slovní zásoba: der Pullover, die Shorts, die Strümpfe, die Handschuhe, die Mütze, die Schuhe, die Hose, das Hemd, die Stiefel, der Rock, die Krawatte, die Bluse, der Hut, das Kleid.

Pokyny učitele: Bildet die Gruppen zu viert! Nehmt das Arbeitsblatt! Ergänzt die Kleidungsbezeichnungen! Was habt ihr auf dem Arbeitsblatt?

Popis aktivity: V kruhu si studenti opakují slovní zásobu k tématu oblečení, snaží si vybavit co nejvíce slovíček k tomuto tématu. Rozdělí se do 3-4 skupin. Každá skupina dostane svůj pracovní list (P 1a/1b/1c). Po třídě jsou rozmístěné kartičky s německými názvy oblečení (P 2). Studenti podle toho, jaké má oblečení postava na jejich pracovním listu vyhledávají odpovídající německá slovíčka po třídě a připevňují si je na pracovní list. Až mají všechny skupiny dokončenou práci, představí svoji postavu ostatním, řeknou jaké má na sobě oblečení. Každá skupina má na pracovním listu jiné části oblečení.

Varianty: Lze použít jakoukoliv slovní zásobu, kterou potřebujeme procvičit nebo upevnit. Můžeme postup obrátit. Studenti mohou mít na pracovním listu oblečení popsané německými slovíčky a vyhledávat k němu odpovídající obrázky po třídě.

Im Geschäft

Cíl: Studenti si upevní slovní zásobu k tématu oblečení a procvičí si 4. pád podstatných jmen.

Pomůcky: Kartičky s obrázky částí oblečení

Organizační forma práce: hromadné vyučování

Časový odhad: 10 minut

Slovní zásoba: der Mantel, die Schuhe, Das Hemd, der Hut, Die Krawatte, der Pullover, die Handschuhe, die Hose, die Bluse, die Stiefel, der Rock, die Mütze, die Strümpfe, die Shorts

Pokyny učitele: Nehmt die Stühle, bildet einen Kreis! Welches Kleidungsstück hast du?Haltet die Karten vor! Sag: Ich gehe einkaufen, ich kaufe den Mantel und die Schuhe. Wechselt euch die Plätze!

Popis activity: Studenti se postaví do kruhu, vezmou si židle. Učitel rozdá karty s obrázky částí oblečení. Každý musí říct německy, jakou část oblečení dostal. Studenti se posadí a drží kartičku s obrázkem před sebou, jeden z nich je uprostřed kruhu a nakupuje. Používá větu, kde si procvičuje 4. pád. „Jdu nakupovat a kupuji kabát a boty.“ Studenti s těmito částmi oblečení si vymění místa a ten, který byl uprostřed, se snaží zasednout volné místo. Kdo zůstane stát, pokračuje v nakupování. Nakonec studenti z hlavy zopakují, která slovíčka si zapamatovali.

Varianty: Je možné využít jinou slovní zásobu (ovoce, potraviny, nábytek,...). Student uprostřed nemusí nakupovat pouze 2 části oblečení, ale i více kusů.

Die Kleidungsstücke

Cíl: Studenti si zopakují slovní zásobu a členy podstatných jmen z tématu oblečení.

Pomůcky: Hrací plán, figurky, kostky, hrací plán s německými výrazy pro kontrolu.

Organizační forma práce: skupinová výuka

Časový odhad: 7 minut

Slovní zásoba: der Mantel, das Hemd, die Mütze, der Schal, die Handschuhe, die Hose, die Bluse, der Rock, der Badeanzug, der Pullover, das Unterhemd, die Socken, das T-Shirt.

Pokyny učitele: Bildet die Gruppen zu viert! Spielt als Mensch ärgere dich nicht! Sag die Kleidungsstücke!Weißt du nicht? Mach eine Kniebeuge!An der Tafel findest du Hilfe.

Popis activity: Na začátku activity si společně zopakujeme jednotlivé kusy oblečení. Studenti dostanou do skupin hrací plán, každý bude mít svoji figurku a kostku. Hru hrají jako „Člověče, nezlob se“. Na každém políčku, kam vstoupí, musí říct německy odpovídající část oděvu. Pokud neznají patřičné slovo, musí udělat dřep a doběhnout k tabuli, kde je nápověda (kartičky s německými názvy a obrázky).

Varianty: Nemusí házet kostkou, ale postoupí o tolik polí, kolik má dané slovo písmen. Pokud nebudou znát německý výraz pro odpovídající oblečení, mohou si ho sami vyhledat ve slovníku.

Bei uns zu Hause

Cíl: Studenti identifikují správné tvary pro názvy pokojů, přiřadí člen k názvu pokoje.

Pomůcky: Do každé skupiny rozstříhaný obrázek domu a papír s názvy pokojů.

Organizační forma práce: skupinová výuka

Časový odhad: 10 minut

Slovní zásoba: Das Badezimmer, das Schlafzimmer, das Arbeitszimmer, die Küche, das Wohnzimmer, die Toilette, der Flur, das Kinderzimmer, die Garderobe, der Keller, die Garage, der Garten

Pokyny učitele: Macht die Gruppen zu viert! Lege das Bild zusammen! Trenne die Wörter! Ergänze der/die/das! Ergänze die Namen der Zimmer! Zeig mit Hilfe der Pantomime! Was macht man in der Küche?

Popis aktivity: Studenti se rozdělí do skupin po třech nebo čtyřech, do každé skupiny dostanou rozstříhaný obrázek domu, který musí poskládat. Na obrázku chybí názvy pokojů. Studenti je mají všechny napsané na papíře, kde jsou spojené v jeden dlouhý nápis. Úkolem je oddělit jednotlivá slova, nalepit je na obrázek a doplnit člen. Potom si zkontrolují správné řešení, na tabuli ze zadní strany je přilepený vyřešený pracovní list. Každá skupina dostane dva názvy pokojů a pantomimicky předvede, co je pro tento pokoj typické. Zbytek třídy hádá, o jaký pokoj se jedná.

Varianty: Každý student může zpočátku pracovat samostatně a na pantomimu se rozdělit do skupin. Při kontrole sestaveného domu, umístěných názvů jednotlivých pokojů a doplněných členů mohou studenti ve skupinách popsat, jak sestavili dům. (V prvním patře je sklep, vedle sklepu vpravo je garáž, nad garáží je dětský pokoj,...).

Das Würfelspiel

Cíl: Studenti si procvičí slovní zásobu z tématu části těla a předvedou pantomimou tato slovíčka.

Pomůcky: Hrací kostky s německými větami pro každou skupinu

Organizační forma práce: skupinová výuka

Časový odhad: 10 minut

Slovní zásoba: Die Augen sehen. Die Ohren hören. Die Nase reicht. Die Zähne beißen. Die Zunge nascht. Die Hände arbeiten. Der Popo sitzt. Die Knie knien. Die Beine hocken. Die Füße gehen. Die Lippen küssen. Die Füße laufen. Der Kopf tut mir weh. Die Hände winken. Die Haare fliegen. Der Kopf dreht sich um. Die Nase rümpfen. Die Mund lacht.

Pokyny učitele: Bildet 3 Gruppen! Würfle! Zeig mit Hilfe der Pantomime! Wechselt euch die Plätze!

Popis aktivty: Studenti se rozdělí do třech skupin, každá skupina dostane kostku se svými větami. Postupně v kroužku hází kostkou a předvádí pantomimicky, co jim padlo na kostce. Až se všichni prostřídají, přesune se celá skupina k další kostce a předvádí nové činnosti.

Varianty: Pokyny mohou být na lístcích, nebo je zadává učitel celé třídě. Studenti mohou pantomimu předvádět před celou třídou, ostatní budou hádat, co předvádí za činnost.

Die Körperteile

Cíl: Studenti pojmenují části lidského těla.

Pomůcky: Nákres lidského těla do každé skupiny, tři sady karet s názvy částí těla

Organizační forma práce: skupinová výuka

Časový odhad: 10 minut

Slovní zásoba: der Kopf, der Hals, die Hand, das Bein, der Bauch, die Haare.

Pokyny učitele: Nimm eine Karte! Gib die Karte auf das Arbeitsblatt! Wohin hast du die Karte gegeben? Antworte: Das Haar ist auf dem Kopf.

Popis aktivty: Každý student si vylosuje kartu s názvem části těla. V rozích místnosti budou umístěny pracovní listy s názvy částí těla. Studenti se rozdělí do skupin podle karet tak, aby z názvů složili celého člověka. Na pracovní list dolepí štítky na správná místa. Nakonec představí ostatním skupinám svůj pracovní list. Každý člen skupiny řekne, kde se nachází jeho část těla. (Vlasy jsou na hlavě. Hlava je na krku. ...)

Varianty: Studenti si vylosují místo karty s popisem obrázek části těla (nohu, ruku, hlavu, břicho, vlasy,..) a vyhledají ostatní části těla tak, aby složili celého člověka. Části těla dolepí na papír a dopíší německé výrazy ke každé části.

Das Alphabet

Cíl: Studenti pojmenují německy části těla. Studenti si procvičí 4. pád podstatných jmen u názvů částí těla.

Pomůcky: Štítky s názvy částí těla.

Organizační forma práce: hromadná výuka

Časový odhad: 10 minut

Slovní zásoba: der Kopf, der Hals, der Arm, die Brust, der Bauch, die Hand, das Bein, der Fuß, das Gesicht, die Haare, die Nase, die Lippe, die Zähne, die Finger, der Knöchel, das Knie, das Ohr

Pokyny učitele: Frag: Was habe ich auf dem Kopf? Bildet eine Reihe nach dem Alphabet! Sag: Was hast du auf dem Kopf?

Popis aktivity: Studenti dostanou na čelo přilepený štítek s názvem části těla. Přistoupí ke kolegovi a zeptají se, co mají na čele. Kolega jim naznačí, nebo ukáže na svém těle, co mají napsané na čele. Až budou všichni vědět, jakou část těla mají napsanou na čele, seřadí se podle abecedy do jedné řady. Potom v řadě za sebou říkají německy, co mají na čele napsané.

Varianty: Studenti v kruhu říkají, co mají napsané na čele. Na pokyn učitele zavřou oči. Učitel odvede jednoho studenta za dveře. Zbytek třídy otevře oči a snaží si vzpomenout, kdo zmizel a jakou část těla měl napsanou na čele.

Der Plural

Cíl: Studenti si zopakují výrazy označující části těla. Studenti si procvičí množná čísla podstatných jmen u částí těla.

Pomůcky: Žádné

Organizační forma práce: hromadná výuka

Časový odhad: 5 minut

Slovní zásoba: der Kopf, die Köpfe, der Hals, die Häuse, der Fuß, die Füße, das Bein, die Beine, die Hand, die Hände, der Arm, die Arme, der Bauch, die Bäuche, der Brust, die Brüste

Pokyny učitele: Ein Kopf (ein Hals/eine Hand) und ein Kopf (ein Hals/eine Hand) sind...? Antworte: zwei Köpfe. Wenn ihr zwei hört, bildet die Paare.

Popis aktivity: Studenti si procvičují množná čísla podstatných jmen z okruhu slovní zásoby části lidského těla. Při slově *zwei* utvoří dvojice. Při každé další otázce si musí

utvořit pár s jiným studentem. Učitel se ptá: *Eins Kopf und eins Kopf sind..?* Studenti odpoví *zwei Köpfe* utvoří dvojice a dotknou se hlavy.

Varianty: Studenti na věty s výrazem *zwei* mohou provést výskok, postavit se na špičky,... Učitel se může ptát obráceně: *Zwei Köpfe sind eins und eins..?* Studenti odpovídají *Kopf*.

Der Kalender

Cíl: Studenti si procvičí názvy měsíců. Studenti uspořádají měsíce, jak jdou za sebou.

Pomůcky: Obrázky z kalendáře, píseň die Jahresuhr pro každého.

Organizační forma práce: hromadná výuka

Časový odhad: 20 minut

Slovní zásoba: die Jahresuhr, der Januar, der Februar, der März, der April, der Mai, der Juni, der Juli, der August, der September, der Oktober, der November, der Dezember

Pokyny učitele: Nimm ein Bild! Ordnet nach den Monaten! Lies deinen Monat! Welcher Monat steht vor dir? Welcher Monat steht hinter dir? Lies das Lied! Sing deinen Monat laut! Bei jedem Monat klatsche/nicke mit demKopf/ stampfe/ schnippe mit den Fingern/ patsche in die Beine.

Popis aktivity: Studenti si vylosují obrázek z kalendáře a seřadí se podle toho, jak jdou měsíce za sebou. V řadě čtou jméno svého měsíce, potom měsíce, který je před nimi a po nich. Naučí se písničku Die Jahresuhr a každý student zpívá jméno svého měsíce, nejhlasitěji zbytek zpívá slaběji. Nakonec písničku doprovodí pohyby, na každý měsíc tlesknou, kývnou hlavou, plácnou se do nohou, lusknou prsty, zadupou, ...

Varianty: Pokud je více studentů, losují si jednu kartičku s měsícem do dvojice. Učitel může vyvěsit karty po třídě a studenti se přiřadí k měsíci, ve kterém se narodili. Měsíce mohou roztřídit do ročních období a říct jednu informaci o jejich měsíci.

Welche Jahreszeit ist das?

Cíl: Studenti vyjmenují roční období a kalendářní měsíce.

Pomůcky: Žádné

Organizační forma práce: skupinová výuka

Časový odhad: 8 minut

Slovní zásoba: der Frühling, der Sommer, der Herbst, der Winter

Pokyny učitele: Macht Gruppen zu viert! Antwortet! Wann fallen bunte Blätter? (im Herbst). Wann fallen die Flocken? (im Winter) Wann scheint die Sonne und ist es heiß? (im Sommer) Wann beginnt die Schule? (im Herbst) Wann können wir zelten? (im Sommer) Wann haben die Kinder Ferien? (im Sommer) Wann können wir Ski laufen? (im Winter) Wann ist es kalt und friert oft? (im Winter) Wann können wir draußen schwimmen? (im Sommer) Wann haben wir Ostern? (im Frühling) Wann malen wir Ostereier? (im Frühling) Wann feiern wir Weihnachten? (im Winter) Wann blühen die Blumen? (im Frühling) Wann regnet es oft? (im Herbst) Wann bauen wir Schneemann? (im Winter) Die richtige Antwort - Ihr bekommt einen Punkt. Ihr gewinnt.

Popis activity: Třída je rozdělená do skupin po čtyřech až pěti žácích. Učitel zadává otázky týkající se počasí a ročních období. Všichni studenti v jednotlivých družstvech spolupracují, mohou si poradit a odpovídá celá skupina. Pokud odpoví správně, dostanou bod, který učitel zapíše na tabuli. Skupina, která získala nejvíce bodů, vyhrála.

Varianty: Můžeme si připravit otázky z více oblastí. Může odpovídat pouze jeden z družstva a za špatné odpovědi udělí učitel trest.

Der Agent

Cíl: Student uspořádá zpřeházená písmena tak, aby mu vznikl název zvířete.

Student vytvoří pomocí vlastního těla název zvířete.

Pomůcky: Indicie (zpřeházená písmena v názvu zvířete).

Organizační forma práce: skupinová výuka

Časový odhad: 7 minut

Slovní zásoba: der Elefant, der Papagei, der Fisch, das Krokodil, der Hund, die Maus, der Käfer, der Hamster.

Pokyny učitele: Macht zwei Gruppen. Bildet den Namen der Tiere mit Hilfe des Körpers. Lest den Namen.

Popis activity: Studenti se rozdělí do dvou stejně početných skupin A a B. Učitel jim rozdá indicie (zpřeházená písmena v názvech zvířat) a oni se je snaží ve skupině rozluštit.

Varianty: Indicii mohou tvořit informace o zvířeti, jaký vydává zvuk, kde bydlí, kolik má končetin,... Pokud chceme nechat indicie jako zpřeházená písmena, můžeme kombinovat do jedné indicie dvě zvířata.

Das Rollenspiel

Cíl: Studenti si zopakují slovní zásobu tématu zvířata. Studenti vyjádří pomocí dramatizace zadané role.

Pomůcky: Kartičky se zadáním rolí pro každou dvojici.

Organizační forma práce: skupinová výuka

Časový odhad: 13 minut

Slovní zásoba: Eine Prinzessin küsste einen Frosch. Der Osterhase hat über Nacht 5 Eier in unseren Garten gebracht. Die Katze jagt zwei Bienen. Ich sehe die Käfer im Kraut. Affenschule – Der Lehrer war drei Tonnen schwer, ein Elefant. Die Kröte, der dicke Bär, die spielen schön die Flöte

Pokyny učitele: Macht die Paare! Nehmt eine Karte! Zeig mit Hilfe der Pantomime! Was ist das?

Popis activity: Studenti se rozdělí do dvojic nebo trojic, dostanou kartičky se zadáním rolí. Přečtou si zadání a snaží se ho zdramatizovat a potom předvedou své vystoupení před třídou. Ostatní studenti hádají, co vyjadřuje jejich scénka. Nakonec přečtou, jaké měli zadání na kartičce. Příklady zadání na kartičkách: princezna políbila žábu. Velikonoční zajíc přinesl přes noc 5 vajíček do zahrady. Kočka honí dvě včely. Vidím brouka v zelí. Opičí škola – učitel byl 3 tuny těžký slon. Želva a tlustý medvěd hrají krásně na flétnu.

Varianty: Zadání studenti mohou přečíst před scénkou a potom je ostatní hodnotí potleskem, jak se jim scénka zdařila.

Další příklady pro hraní scének: krotitel v cirkuse a tygr, mluvící papoušek a jeho majitel, prodavač prodává hada, kočka a pes na procházce, vyhrála jste s v soutěži krokodýla, koza sežrala mámě koláč, utekl ti králík a máma ho našla pod postelí,.

Die Ordnung

Cíl: Student vyjmenuje alespoň 5 zvířat. Student použije větnou strukturu menší/větší než (kleiner als/größer als).

Pomůcky: Štítky s českými názvy zvířat, slovníky.

Organizační forma práce: hromadná výuka

Časový odhad: 6 minut

Slovní zásoba: die Giraffe, der Elefant, der Bär, der Tiger, der Wolf, der Affe, der Hund, die Katze, der Hamster, die Maus, der Schmetterling, die Biene, die Ameise, kleiner als, die kleinste, die größte.

Pokyny učitele: Nimm ein Blatt! Wie sagt man das auf Deutsch? Du kannst mit einem Wörterbuch arbeiten. Ordnet euch nach der Größe! Wer bist du? Wie groß bist du? Z. B. ich bin kleiner als eine Giraffe.

Popis aktivity: Každý student dostane přidělené zvíře (český název) na štítku. Přiřadí správný německý výraz ke svému názvu zvířete, pokud ho neznají, mohou využít slovník. Seřadí se podle velikosti zvířete od největšího k nejmenšímu do řady. Po seřazení do řady řekne první: „Já jsem žirafa a jsem největší.“ Další řekne: „Já jsem slon a jsem menší než žirafa.“ (*Ich bin ein Elefant, ich bin kleiner als eine Giraffe*) a takto pokračuje celá řada. Každý student řekne srovnání svého zvířete s předcházejícím. Poslední řekne: „Já jsem myš a jsem nejmenší.“ Příklady zadání zvířat: žirafa, slon, medvěd, tygr, vlk, opice, pes, kočka, křeček, myš, motýl, včela, mravenec,...

Varianty: Studenti postupují v řadě opačně, od nejmenšího zvířete k největšímu. Při srovnání využívají věty: já jsem větší než...

Tiere auf der ganzen Welt

Cíl: Studenti si procvičí názvy zvířat. Student si zopakuje použití 4. pádu u podstatných jmen ze slovní zásoby zvířata a 3. pád u světadílů.

Pomůcky: Obrázky zvířat s názvy světadílů odkud pochází, obrázky světadílů, lepidlo.

Organizační forma práce: párová výuka

Časový odhad: 5 minut

Slovní zásoba: das Nordamerika, das Südamerika, das Afrika, das Europa, das Asien, das Australien, der Elefant, die Giraffe, der Löwe, das Lama, der Bär, das Känguru, der Koala, der Tiger, das Zebra, der Panda, der Hirsch, der Papagei.

Pokyny učitele: Nimm das Bild! Sagt: Wie heißt das Tier? Woher kommt es? Z. B. Wir haben einen Koala. Der Koala kommt aus Australien. Kleb das Bild auf die Landkarte auf!

Popis aktivity: Studenti dostanou do dvojice obrázků zvířete a název světadílu odkud zvíře pochází. Po třídě jsou umístěné obrázky světadílů. Studenti si připraví větu, jak se jejich zvíře jmenuje a odkud je („*Wir haben den Koala. Der Koala ist aus dem*

Australien.“). Učitel řekne název světadílu a studenti se zvířetem z tohoto světadílu se zvednou a zvíře přilepí ke správnému světadílu a představí ho ostatním.

Varianty: Na obrázku, který studenti dostanou, bude název zvířete a studenti se snaží odhadnout, z jakého kontinentu zvíře pochází. Na pokyn učitele se zvednou všichni studenti, kteří si myslí, že jejich zvíře je například z Afriky, přistoupí k Africe a představí svoje zvíře.

Die Köchin

Cíl: Studenti vyjmenují alespoň 5 slovíček z tematického okruhu jídlo.

Studenti si procvičí 4. pád podstatných jmen.

Pomůcky: Žádné

Organizační forma práce: hromadná výuka

Časový odhad: 6 minut

Slovní zásoba: der Apfel, die Birne, die Pflaume, die Kirsche, die Erdbeere, die Tomate, die Kartoffel, die Zitrone, die Orange, die Wassermelone, die Banane, Pommes, Kebab, Piza, salat, Hamburger, Spaghetti, Schnitzel,...

Pokyny učitele: Macht Gruppen zu viert! Bildet einen Kreis! Die Köchin sagt: In die Suppe gebe ich Obst.Nennt Obst! Lauf den Kreis herum!

Popis aktivity: Studenti se rozdělí do skupin po čtyřech až pěti. Najdou si místo ve třídě a posadí se do kruhu. Určí si jednoho, který se stane kuchařkou. Kuchařka se postaví a říká, já jsem kuchařka a do polévky jsem dala nápoje (sladkosti, zeleninu, ovoce, maso, přílohy, hlavní jídla, ...), ostatní hráči si vymyslí svůj nápoj, šeptem si jej řeknou mezi sebou a jeden z hráčů řekne všechny nápoje nahlas. Kuchařka si vybere jeden nápoj, student s tímto nápojem oběhne ostaní a stane se z něj nová kuchařka.

Varianty: Pokud máme dostatek místa, můžeme zapojit do hry více pohybu. Student vybraný kuchařkou musí doběhnout k určenému místu a zpět, aniž by ho kuchařka chytila. Pokud se mu to nepodaří, stane se novou kuchařkou. V opačném případě, kdy kuchařka nedostihne vybraného studenta, zůstává i nadále kuchařkou.

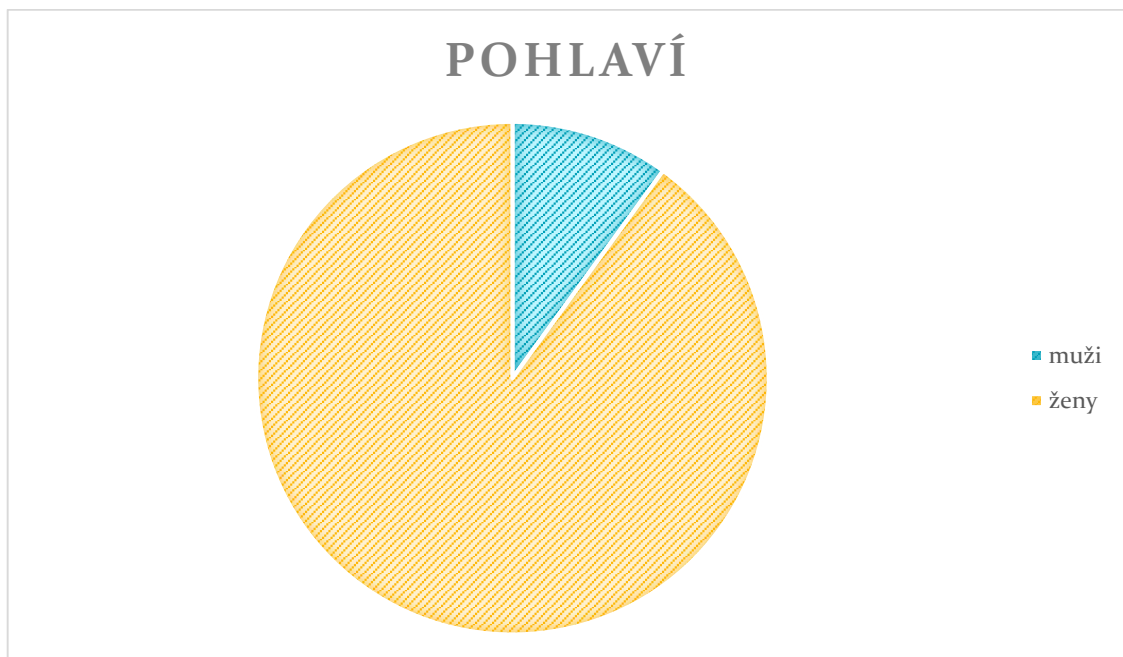
5 VYHODNOCENÍ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

5.1. Cílem výzkumného šetření bylo zodpovědět následující otázky:

- Budou mít psychomotorická cvičení pozitivní vliv na osvojování cizího jazyka v experimentální skupině studentů?
- Naučí se experimentální skupina využívat těchto pro výuku jazyků nestandardních cvičení?
- Budou výsledky závěrečného testu lepší oproti úvodnímu testu?
- Budou znalosti získané na základě psychomotorických cvičení trvalé / trvalejší než u klasického memorování nebo klasické výuky?
- Bude slovní zásoba uvedená průřezově v dotazníku studenty ovládána lépe, než na začátku výzkumu?

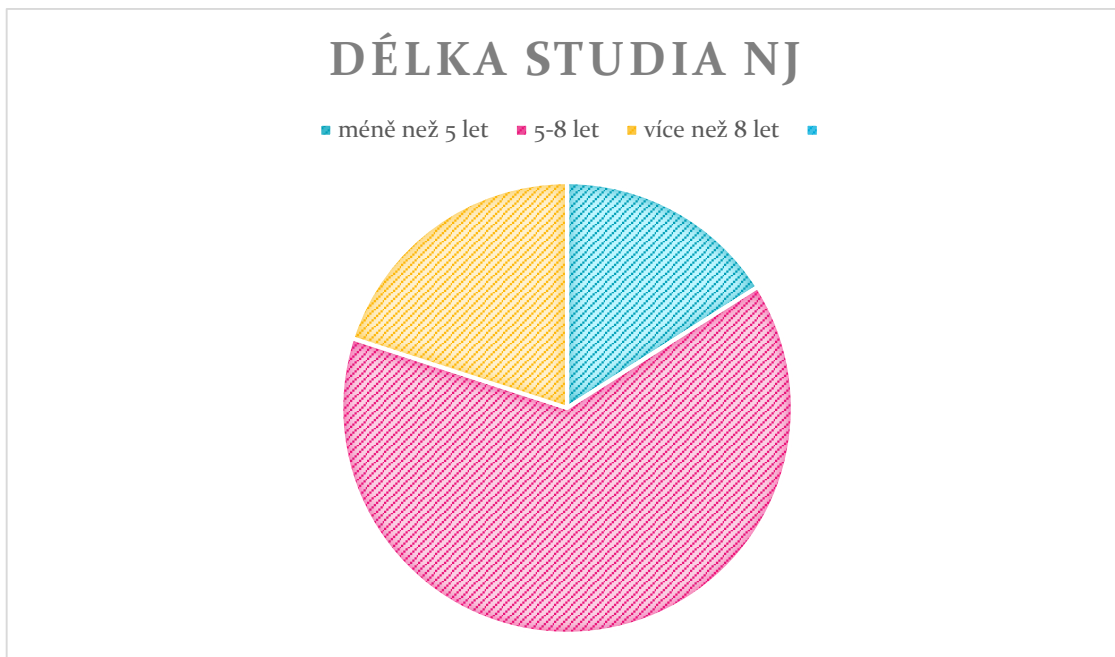
Vyhodnocení dotazníků:

Otázka č. 1: Jste muž / žena?

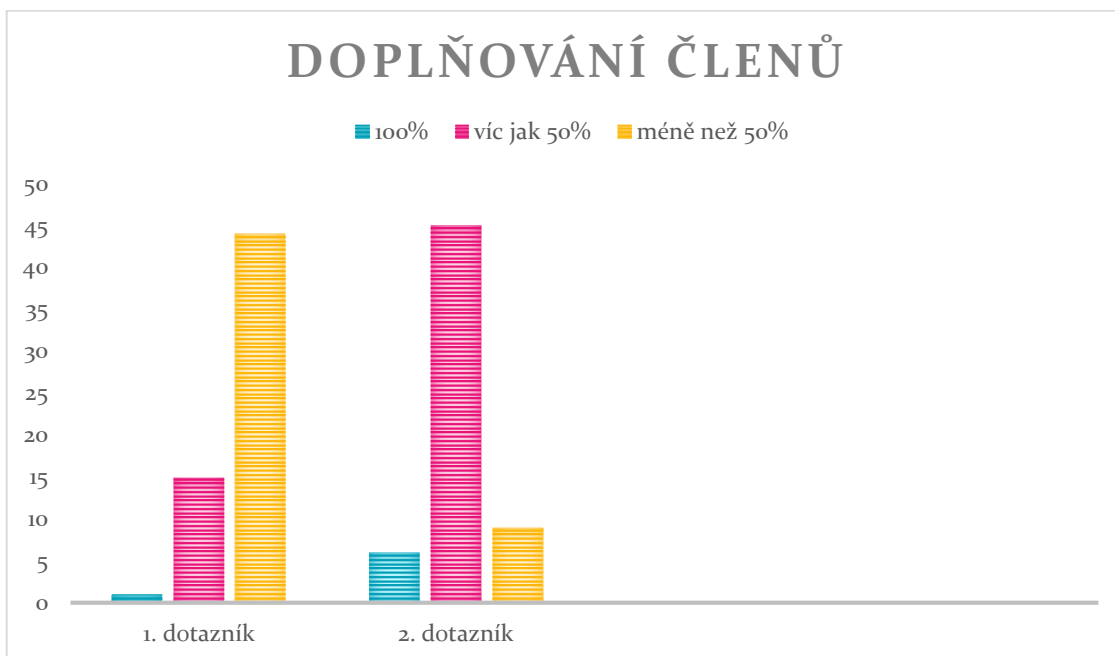
Po celou dobu zůstaly experimentální skupiny ve stejném složení (18 žen, 2 muži; 20 žen; 16 žen, 4 muži).

Otázka č. 2: Jak dlouho se učíte německy?

Studenti se většinou začali učit němčinu na základní škole a pokračovali na střední, někteří mají dokonce maturitu. Jejich znalosti tomu neodpovídají.

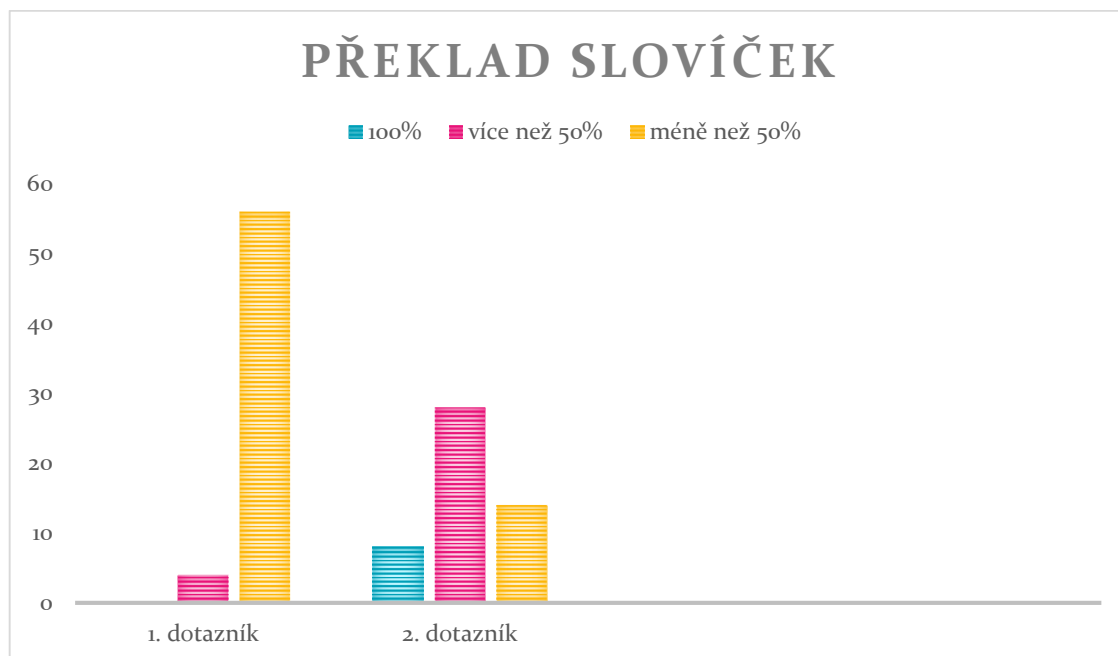
Otázka č. 3: Doplňte členy

Šlo o rychlé doplnění členů ke slovíčkům, studenti měli málo času a museli tedy členy doplnit automaticky. V 1. dotazníku měl všechny členy správně jen jeden student, ve 2.

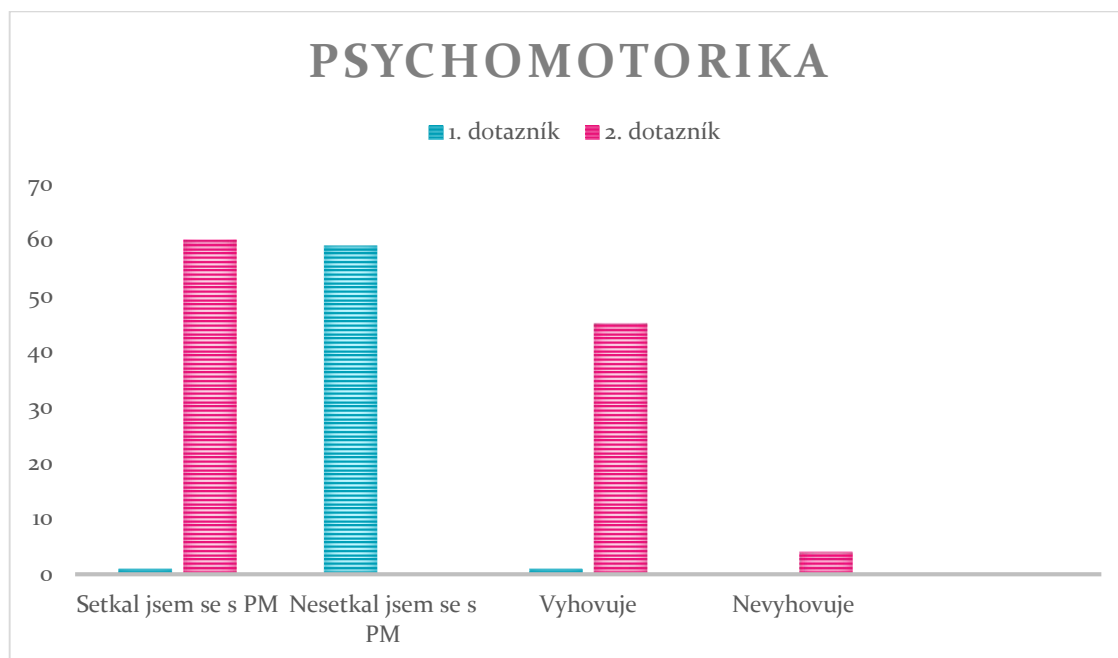
dotazníku již 6 studentů. Také se výrazně zlepšil počet studentů, kteří vyplnili více než 50% členů správně.

Otázka č. 4: Překlad slovíček

V první dotazníku neměl všechna slovíčka správně nikdo. Ve 2. dokonce osm studentů, což je velké zlepšení, za správně přeložený termín beru správný člen, význam i pravopis. Významně ubylo těch, kteří napsali správně méně než 50% slovíček.

Otázka č. 5 Setkal/a jste se s psychomotorikou? Pokud ano, vyhovuje Vám tento způsob výuky?

V době psaní 1. dotazníku byla s psychomotorikou obeznámena pouze jediná studentka. Pro ostatní byly psychomotorické hry obecně neznámé. Setkat se s psychomotorikou bylo pro ně a musím říci i nepohodlné. V hodinách výuky jazyka se nechtěli aktivně zapojovat. Velký problém byl také, když se měli zvednout z lavic. Ve 2. dotazníku byli s psychomotorikou obeznámeni všichni. Většinou si na tento způsob výuky zvykli. I tak 4 studenti uvedli, že jim tento způsob výuky nevyhovuje.

V procesu osvojování jazyka docházelo u studentů díky psychomotorickým cvičením ke zvýšené aktivitě, jak fyzické, tak mluvní. Studenti se zaměřovali na hru a lépe si zapamatovali slova, která neznali nebo je znali jen přibližně, a automatizovali si je. Pro vyučujícího je samozřejmě mnohem jednodušší říct studentům, aby se naučili určitý počet slovíček, ale znalost není trvalá. Zařazovat psychomotorická cvičení do výuky a ze začátku studenty přesvědčit, aby se takto aktivně zapojili do výuky, je sice obtížné, ale výsledek stojí za to. Když skupina na tento způsob výuky přistoupila, studenti začali sami cvičení vymýšlet nebo vylepšovat. V rámci semestrálních projektů připravovali i hry pro své kolegy. V průběhu výzkumného šetření si oblíbili některá cvičení a dokonce je sami vyžadovali.

Co se týče zlepšování kompetencí, sledovala jsem, jak se zlepšují jejich vlastní kompetence (zdokonalovali se ve slovní zásobě, využití členů, výslovnosti), sociální

kompetence (navazovali nové vztahy, poznávali nové spolužáky, odvažovali se mluvit a prosazovat své znalosti v rámci skupiny), afektivní kompetence (vyjadřovali své pocity, často se smáli, což u prvních ročníků na vysoké škole není běžné, dokonce občas měli radost z pohybu), motorické kompetence (překonali ostych a hýbali se), kognitivní kompetence (i při hře museli přemýšlet a používat paměť), kreativní kompetence (když překonali ostych, začali vnášet do her své vlastní nápady a myšlenky) a kompetence pozornosti (museli být aktivně zapojeni do hodiny, nemohli být duchem nepřítomni). Z dalších kompetencí si studenti během výuky osvojili cizojazyčné kompetence (znatelně se zlepšili ve slovní zásobě a její využití), mezikulturní kompetence (do her byly pravidelně vkládány reálie německy mluvících zemí) a učebně-strategické kompetence (během výuky se střídaly metody a postupy).

6 DISKUZE

Já jsem se ve své bakalářské práci pustila do poměrně odvážného úkolu – použít při výuce na vysoké škole cvičení, která jsou v podstatě určena pro malé děti. Sice jsem je modifikovala, ale i přesto bylo složité nutit čerstvě dospělé studenty do psychomotorických her. Sledovala jsem dvě různé linie, psychomotorickou a lingvistickou a spojila zdánlivě nespojitelné. Podle Blahutkové (2003) si psychomotorika si klade za cíl bezděčné prožívání radosti z pohybu, ze hry a z tělesných cvičení a směřuje k vytvoření tzv. bio- psycho-socio-spirituální pohody člověka. My jsme předtím museli překonat velkou nepohodu ve smyslu, že jsem nutila studenty, aby opustili svou pasivní roli „přijímajícího“ v edukačním procesu a aby se stali jeho aktivní součástí. Ale jak uvádí Hermová (1994), motorické procesy v hrách dokáží vyvolat u dětí (v tomto případě studentů) pozitivní emoce a zobrazit jejich aktuální psychický stav. Děti (studenti) se také zdokonalují v sociální oblasti, učí se poznávat druhé, rozumět jejich citům a pocitům, touhám i potřebám (Adamírová, 2003).

Obecně platí, že psychomotorických cvičení lze využít ve všech věkových kategoriích, velké uplatnění však mají zvláště u jedinců zdravotně oslabených a méně pohybově nadaných. Podle mého názoru je možno pomocí psychomotoriky velmi dobře oživit vyučování, vést studenty ke spolupráci, připravovat je na život, podporovat jejich všestranný rozvoj. Záhme to potvrzuje názorem (2005), že díky pohybovým hrám dochází u žáků k celostnímu a aktivnímu učení, učí se bez soutěže a k procesu učení dochází při hře. Podle Hermové (1994) je pohyb základní biologickou potřebou dětí a také zařazování psychomotorických her do učebního plánu je velmi důležité.

Jestliže jsem dříve napsala, že se v České republice klade zvláštní důraz na výuku jazyků, do škol tento trend určitě nedorazil. Je známé, že jednou z nejdůležitějších a nejpřirozenějších činností mladších žáků je hra, avšak moji studenti bezpečně žádnou jazykovou hru nikdy nehráli. O to větší námaha byla, přimět je ke hře. Začali se projevovat bezděčně a přirozeně až po několika měsících cvičení. Těžko bych po této zkušenosti mohla říci, že doporučuji psychomotoriku každému pedagogovi, toto pojetí výuky klade velké nároky na metodické postupy a na osobu učitele vůbec. Učitel musí vhodně motivovat skupinu a podněcovat je k aktivnímu přístupu. Je velmi těžké aktivovat studenty, kteří očekávají, že stráví příjemný semestr pasivním nasloucháním mému výkladu, stejně jako to dělali ve svých předcházejících jazykových kurzech.

7 ZÁVĚR

Cílem této práce bylo poukázat na důležitost výuky cizích jazyků i v pozdějším věku, když základní a střední školství v tomto směru selhává, a přiblížit specifika učení za pomoci psychomotorických her a následně je ověřit vlastním výukovým programem.

V teoretické části jsem se zaměřila na základní principy důležité ve výuce cizího jazyka a na techniky vhodné pro osvojování cizího jazyka i v dospělosti. Dále jsem se věnovala problematice psychomotoriky, jejím cílům a úkolům, významu pohybu v učení a důležitosti pohybových aktivit.

V praktické části jsem vytvořila soubor psychomotorických her a cvičených vhodných pro použití u studentů. Ověřila jsem je v praxi, ale některá cvičení jsem musela vyhodnotit jako nevhodná a vypustit je. Uvedené hry složené do ukázkové hodiny se osvědčily. Na vysoké škole nelze využívat složitých pomůcek, všechny hry lze provádět s minimálním množstvím materiálu.

Psychomotorická cvičení jsou určena hlavně pro malé děti, já jsem se oproti všem rozhodla aplikovat psychomotorická cvičení na skupinu dospělých jedinců. Jsem toho názoru, že psychomotorická cvičení mohou být přínosná i pro ně, protože působí na všechny stránky osobnosti. Záleží pouze na fantazii a ochotě pedagoga vymyslet vhodná cvičení. Stačí, když zná svou skupinu a nebojí se.

Uvedla jsem také více psychomotorických her, které jsem vyzkoušela. Nemyslím si však, že by hodina měla být sestavena pouze z nich. Je však dobré vytrhnout studenty z letargie a vložit mezi cvičení psychomotorickou hru.

V současnosti naše mládež, tedy i mnou zkoumaná skupina trpí nedostatkem pohybu. Životní styl s sebou nese jen absenci sportovních a pohybových činností nebo dekonkoci, ale i pasivitu v duševní činnosti. To znamená, že studenti se nehodlají aktivně zapojit do hodiny. Původně jsem zamýšlela sestavit dvě skupiny, jednu experimentální a jednu kontrolní. Jedna by se učila s využitím psychomotorických cvičení, druhá by měla klasickou výuku. Ale nechtěla jsem studenty dělit tímto způsobem, navíc již delší dobu zapojuji studenty do hodin aktivně i mimo tento výzkum a nerada bych se vracela ke „konzervativnímu“ způsobu výuky. Musela jsem teda experimentovat se všemi studenty a omezit výzkum na předpoklad, že mnou aplikovaná cvičení fungují či nefungují, že se studenti aktivně zapojují nebo nezapojují a že se zlepšili či nezlepšili na základě absolvovaných aktivit. Učební styl máme každý individuální, ale většina lidí

dosahuje lepších výsledků při učení, pokud zapojí pohyb a prožitky. Pohyb příznivě ovlivňuje životní styl, napomáhá prevenci chorob, patří mezi základní potřeby dítěte, ovlivňuje psychické zdraví a socializaci dítěte.

Jako absolventi výchovy ke zdraví bychom se měli zaměřit na pohyb a radost z objevování nových věcí. Měli bychom vést děti i mládež a nakonec i dospělé k aktivnímu způsobu života.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Dotazník

1) Jste muž / žena?

M / Ž

2) Jak dlouho se učíte německy?

Méně než 5 let _____ 5-8 let _____ více než 8 let _____

3) Doplněte členy k následujícím slovíčkům:

_____ Mutter _____ Birne _____ Rechtsanwalt _____ September

_____ Hof _____ Haus _____ Norden _____ Garten

_____ Hund _____ Katze _____ Milch _____ Umwelt

_____ Schinken _____ Bier _____ Unfall _____ Zimmer

_____ Wald _____ Witwe _____ Insel _____ Blume

4) Přeložte i se členem:

_____ kojenec	_____ úřad
_____ sestra	_____ synovec
_____ řízek	_____ sprcha
_____ pošta	_____ kuchyně
_____ cestovní kancelář	_____ právo
_____ chlapec	_____ turista
_____ hořčice	_____ číšník
_____ postava	_____ univerzita
_____ pokuta	_____ policie
_____ šaty	_____ azyl

5) Už jste se setkal/a s psychomotorikou?

Ano / Ne

Pokud ano, vyhovuje Vám tento způsob výuky?

Ano / Ne

Příloha č. 2: Poznámky k hodině

10. 10. 2015

<u>Porovnání</u>		
<u>Was ist das?</u> Ok rozpojení vířáku Zvedat oči, hledají je oči měně		10 min
<u>Die Zwillinge</u> Ok - bez kontaktu		15 min
<u>Die Zeitungsartikelle</u>		
3 čas, nestihnou to přečíst		10 min
3 hodině čas		→ 15 min
<u>Der Satz</u> Ok		10 min
lyží do dupině má do dupin → ve dupině se nachází slovní typy		
<u>Wunderige Luftballon</u>		10 min
- do polyku se jím nedá, štychne. - mylnost myšlenek lepší obrazy!		
<u>Geschichten</u> Ok		10 min
<u>Ein freie Platz</u> Ok		
- poprvé a podruhé tvořit myšlenky poté časem i funkce Ok.		1 min
<u>popravnice</u> - správně lepší texty?		10 min
<u>Rocherieren</u>		5 min

Příloha č. 3: Tematické okruhy

- Wo: Kneipe, Bar, Restaurant, im Park (grillen), bei jemandem zu Hause; zu bedenken: Wetter, Anreise
- Wer soll teilnehmen: Kursteilnehmer, auch Familienmitglieder; zu bedenken: zu viele
- Wer bezahlt wofür: jeder für sich, Geld vorher sammeln, jeder bringt etwas mit (grillen); zu bedenken: Organisation – wer sammelt, wie viel, ggf. wer macht eine Getränke- und Essensliste
- Weitere Treffen in der Zukunft: einmal im Monat, z.B. jeden ersten Freitag im Monat, wo genau, um wie viel Uhr

Wortfelder

Die folgenden Wortlisten enthalten eine Auswahl an Wörtern und Ausdrücken aus dem Zertifikatswortschatz und dem B1-Wortschatz des Gemeinsamen europäischen Referenzrahmens.

Personalien

Informationen zur Person

- der Name, der Vorname, der Nachname, der Familienname
- geborene/r
- heißen
- die Nationalität
- die Staatsangehörigkeit
- die Heimat
- der Ausweis, der Pass
- das Visum
- (sich) anmelden, (sich) abmelden
- die Anmeldung, die Abmeldung
- die Personalien
- der Herr, die Frau
- die Adresse, der Wohnort
- wohnen (in), leben (in/seit)
- die Straße, der Platz, der Weg
- die Nummer, die Hausnummer
- die Postleitzahl (PLZ)
- der Familienstand
- verheiratet, ledig, geschieden, verwitwet, verlobt
- getrennt (leben)
- allein erziehend
- das Geschlecht, männlich, weiblich
- geboren sein (in/am)
- Ich bin am 19.9.1986 in London geboren.
- das Datum, das Geburtsdatum
- der Geburtstag, das Geburtsjahr, der Geburtsort
- das Alter
- jung, alt
- Sie ist Anfang/Ende vierzig.

Familie/Beziehungen

- die Familie
- die Eltern, der Vater, die Mutter
- der/die Erwachsene
- das Kind, das Baby
- der Sohn, die Tochter
- der Junge, das Mädchen
- der Bruder, die Schwester, die Geschwister
- die Großeltern, die Großmutter, der Großvater, der Opa, die Oma
- der Onkel, die Tante
- die Schwiegereltern, der Schwiegervater, die Schwiegermutter
- der Schwager, die Schwägerin
- der Neffe, die Nichte
- der Cousin, die Cousine
- der/die Enkel/in
- der/die Verwandte
- verwandt sein (mit)
- die Verwandtschaft
- die Beziehung, die Partnerschaft
- der/die Partner/in, der/die Freund/in
- das Ehepaar, der Ehemann, die Ehefrau
- die Liebe
- der Kuss, küssen
- die Hochzeit, die Heirat, heiraten
- verheiratet sein (seit)
- Ich bin seit zehn Jahren verheiratet.
- Ich habe im Sommer geheiratet.
- die Braut, der Bräutigam
- die Scheidung, die Trennung, sich scheiden lassen
- die Erziehung

- erziehen
- die Geburt

Aussehen/Charakter

- das Aussehen, aussehen (wie)
- die Figur
- groß, klein, dick, dünn, mager, schlank
- schön, hübsch, attraktiv, hässlich
- lange/kurze/blonde/helle/dunkle/braune/schwarze/rote Haare haben
- das Gesicht, blass
- einen Bart, eine Brille tragen
- der Charakter
- nett, (un)freundlich, frech
- (un)sympathisch
- (un)höflich
- (un)treu
- (un)ehrlich
- (un)sportlich
- ruhig, nervös, lebhaft
- neugierig
- komisch, Humor haben, langweilig
- intelligent, dumm, doof, blöd
- faul, fleißig
- ängstlich, feig, mutig
- aktiv, passiv
- gut, schlecht gelaunt
- lustig, fröhlich
- (un)zufrieden (mit)
- (un)glücklich, (un)romantisch
- ernst, traurig
- eifersüchtig
- bescheiden, stolz, arrogant

LITERÁRNÍ ZDROJE:

ADAMÍROVÁ, J. *Hravá a zábavná výchova pohybem*. 2. vyd. Praha: Česká asociace Sport pro všechny, 2003. ISBN 80-86586-27-8

ADAMÍROVÁ, J. et al. *Psychomotorika*. Praha: Česká asociace Sport pro všechny, 2010. ISBN 86-586-24-3

BENEŠ, E. *Metodika cizích jazyků*. Praha: SPN, n. p., 1. vydání, 1971. s. 108-109. ISBN 14-458-70.

BLAHUTKOVÁ, M. *Psychomotorika*. Brno: Masarykova univerzita, 1. vydání, 2003. ISBN 80-210-3067-4

BLAHUTKOVÁ, M. *Psychomotorika*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-3067-4

BLAHUTKOVÁ M. *Psychomotorická terapie*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5084-6

BLAHUTKOVÁ, M., ŘEHULKA, E., DVOŘÁKOVÁ, Š. *Pohyb a duševní zdraví*. Brno: Paido, 2005. ISBN 80-73151-08-1

BLYTHE, S. G. *Dítě v rovnováze: pohyb a učení v raném dětství*. IPS, 2012. ISBN 978-80-971033-0-9

ČERMÁK, F., *Jazyk a jazykověda*. Praha: Pražská imaginace, 1997. s. 15. ISBN 80-7110-183-4

DVOŘÁKOVÁ, H. *Sportujeme s nejmenšími dětmi*. TeMi CZ, 2009. ISBN 978-80-87156-26-1

FIŠAROVÁ, O. *Start mit Max 1: němčina pro 1. stupně ZŠ*. Plzeň: Fraus, 2000, s. 22. ISBN 80-7238-067-2

HANŠPACHOVÁ, J. *Angličtina plná her*. Praha: Portál, 2005. s. 9-12. ISBN 80-7178-790-6

HELUS, Z. *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol*. 2. vyd. ISBN 80-7178-888-0

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2 s. 191-198

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008, 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4

HENDRICH, J. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 217. ISBN 14-279-88.

- HERMOVÁ, S. *Psychomotorické hry*. Praha: Portál, 1994 ISBN 80-7178-139-8
- CHODĚRA, Radomír a kol. *Výuka cizích jazyků na prahu nového století*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2000, s. 45-46. ISBN 80-7042-157-6.
- JANÍKOVÁ, V. *Aspekte des Hochschulfachs*. Brno: Masarykova univerzita, 2000, s. 10-11. ISBN 80-210-2344-9
- JANÍKOVÁ, V. *Osvojování cizojazyčné slovní zásoby*. Brno: MU, 2005, s. 40-43. ISBN 80-210-3877-2.
- JANÍKOVÁ, V. *Učíme se učit cizí jazyky*. Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 30. ISBN 978-80-210-4620-7.
- JONÁŠOVÁ, D. *Učení v pohybu aneb výuka pro neposedy*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 16. ISBN 80-210-4074-2
- MOKRÁ, H. *Montessori pedagogika – přirozené vzdělávání*. Skripta k akreditovanému kurzu. Brno. 2006
- MONTESSORI, M. *Tajuplné dětství*. Praha: SPS. 1998. ISBN 80-86-189-00-7
- MUŽÍK, V., KREJČÍ, M. *Tělesná výchova a zdraví: Zdravotně orientované pojetí tělesné výchovy pro 1. stupeň ZŠ*. Olomouc : Hanex, 1997, s. 139. ISBN 80-85783-17-3
- NOVOTNÁ, N., VLADOVIČOVÁ N., SLIŽLÍK M. *Psychomotorika*. Banská Bystrica: Vědecká společnost pro tělesnou výchovu a sport, 2009. ISBN 978-80-8083-825-6
- PALÁN, Z., RÝZNAR, L. *Vzdělávání dospělých a Evropa*. Hradec Králové: Nakladatelství Gaudeamus při Vysoké škole pedagogické v Hradci Králové, 2000. s. 121. ISBN 80-7041-879-6
- PODRÁPSKÁ K. *Kapitoly z lingvodidaktiky německého jazyka*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008
- SALZMANN, Z. *Jazyk, kultura a společnost*. Monografie. 1. vyd. Praha: Ústav pro etnografii a folkloristiku Akademie věd České republiky, 1997. ISBN 80-85010-01-1
- SAMSONOVÁ, C. *333 nápadů pro němčinu*. Praha : Portál, 1997. ISBN 80-7178-129-0
- SZÁBOVÁ, M., SLIŽÍK, M. *Cvičení pro rozvoj psychomotoriky: stimulační hry pro děti od 3 do 10 let*. Praha: Portál, 1999. ISBN 7178-2780-9.
- ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. 384 s. ISBN 978-80-7367-313-0

TÓTHOVÁ, D. *Psychomotorika*. Praha: 2005. ISBN 80-7042-245-9.

ZÄHME, V. *Co by měly děti znát*. Praha: Rebo, 2005. ISBN 80-7234-420-X

ZELINKOVÁ, O. *Cizí jazyky a specifické poruchy učení*. Havlíčkův Brod: Tobiáš, 2006, ISBN 80-7178-294-7

INTERNETOVÉ ZDROJE:

BORSKÁ, I. Jazykové vzdělávání v současnosti. [cit. 2012303-27]. Dostupné na www: <http://www.i-poradce.cz/Sub/OtvorDokument/Clanok.aspx?idclanok=77349>.

BRADFORD, J. *Multi-Sensory Teaching Methods*. [online]. © 2000 [cit. 04. 03. 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.dyslexia-teacher.com/t6.html>

FOLAUFOVÁ, B. Alternativní metody výuky jazyků. [cit. 2012-03-26]. Dostupné na www: <http://www.nicm.cz//alternativni-metody-vyuky-jazyku>.

SCHAUEROVÁ, P. Ideální versus špatný vzdělavatel (trenér). [cit. 2012-03-26]. Dostupné na www: <http://www.diversity-management.cz/print.php?id=155>

WURMOVÁ, N. Speciál o oborech: Lektorství cizích jazyků [cit. 2012-03-26]. Dostupné na www: <http://www.vysokeskoly.cz/clanek/lektorstvi-cizich-jazyku>.